

DIPLOMADOLGOZAT

SZILÁGYI EMESE

2022

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM KÜLKERESKEDELMI KAR

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK (MESTER) SZAK

LEVELEZŐ MUNKAREND

A DIPLOMÁCIA FEJLŐDÉSE AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEKBEN A SOFT
POWER KÉPESSÉGEK ÉS JELENTŐSÉGÜK TEKINTETÉBEN

Belső konzulens:

Nyusztay László

PhD, Professor Emeritus

Készítette:

Szilágyi Emese

Nemzetközi Tanulmányok (MA,lev.)

Budapest, 2022

Tartalomjegyzék

Ábrák, Táblázatok jegyzéke	4
Bevezetés.....	5
1. Elméleti áttekintés: alapfogalmak, alapösszefüggések	7
1.1 Mi a diplomácia?	7
1.2 A diplomáciai képviselő.....	8
1.3 Diplomáciai szakágak.....	9
1.4 A diplomácia rövid történeti áttekintése	11
1.5 Joseph S. Nye Jr. - A hatalom új megközelítése.....	14
1.6 A hatalom fogalma és fajtái.....	15
1.7 Mi a Hard Power?	17
1.8 Mi a Soft Power?	18
1.9 A Soft Power forrásai.....	20
2. Soft Power esettanulmány - USA és Kína.....	23
2.1 Kína és a Soft Power	26
2.2 USA és a Soft Power	35
2.3 SWOT analízis - Soft Power	44
2.4 SWOT analízis - Hard Power	46
2.5 SWOT analízis – kínai Soft Power	48
2.6 SWOT analízis – amerikai Soft Power.....	51
2.7 Jelenlegi trendek és kilátások.....	53
2.8 Global Soft Power Index 2022	62
3. Kutatási eredmények, Összegzés	64
4. Felhasznált Irodalom	67

Ábrák, Táblázatok jegyzéke

1. ábra Joseph Nye szerint a hatalom három csoportja	17
2. ábra Kína FDI mértékének és M&A mutatójának az alakulása a latin-amerikai (LAC – Latin America and the Caribbean) térségben célországokra lebontva a 2005 és 2019 közötti időszakban milliárd USA dollár értékben kifejezve	57
3. ábra A Konfuciusz Intézetek számának (mértékegység: db) alakulása a világon.....	59
4. ábra A világ első 10 Soft Power hatalma a 2022-es rangsorolás alapján (rangsorolás mértékegysége: pontszám)	62
5. ábra Global Soft Power Index – Mental Availability / „Mentális befolyásolás” mátrixa alapján, (mértékegység: pontszám)	63

Bevezetés

A diplomácia fogalma egészen az ókorig vezethető vissza, melynek intézménye valamennyi kultúrában megtalálható. Egy adott állam és polgárai érdekeinek, illetve jogainak képviselőjét, valamint az államok közti konfliktusok békés úton történő rendezését jelenti.

A diplomácia a nemzetközi kapcsolatok és politika terén hangsúlyos szereppel bír. Alkalmazkodnia kell azonban a kor jelen viszonyaihoz, melynek következtében eszközrendszerében, menedzsmentjében és önmagában a diplomáciának már meglévő és újonnan megjelenő szakágaiban is folyamatos változás figyelhető meg. A kétpólusú világ felbomlása, vagy akár a napjainkban is folyamatosan zajló információs és kommunikációs forradalom (IKF) szüntelen megújulásra és szakosodásra készíti a diplomáciát.¹

A diplomáciai eszközkészlet palettáján, vagy akár fogalmi meghatározásként, nem hiába jelent meg a soft és hard power, mint a diplomácia eszközei. A nemzetközi erőviszonyok alakulásában leginkább a hard power volt az, amelyet a nemzetállamok alapvetően alkalmaztak és amelyet a mai napig használnak jogaik érvényesítésében, valamint geopolitikai és külpolitikai céljaik megvalósításában. A soft power a diplomácia kevésbé elismert eszköztárába sorolható, ugyanakkor annál több potenciál rejlik benne.²

Szakmai pályafutásom során volt alkalmam a Budapesti Corvinus Egyetemen egy teljesen nemzetközi hallgatói csoport MBA tanulmányi programjának koordinátori feladatait ellátni. Munkám során fontosnak tartottam, hogy segítsek a nemzetközi diákoknak beilleszkedni és megismertetni a helyi szokásokat. Ezen felül pedig egy kínai delegáció egyetemi továbbképzési programjának a megszervezésében és koordinálásában is több alkalommal részt vehettem. A diplomáciáról mindig is úgy gondoltam, hogy fontos szerepet játszik a nemzetek közötti együttműködés és a kapcsolatok ápolásában. Szemléletmódomból adódóan a konfliktusok békés úton történő rendezésében látom a lehetőségeket. Emiatt gondolom úgy, hogy érdemes lenne a diplomadolgozatomat erre a témakörre felépíteni.

---

¹ Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám, p. 3, 7, 10-11. Forrás: http://publikaciotar.repositorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

² Albert Dóra: A hatalom jövője, Joseph Nye a Közép-Európai Egyetemen, International Relations Quarterly, 2 évf. 2011/3. szám, p. 1, Forrás: https://www.southeast-europe.org/pdf/07/DKE_07_M_N_ALBERT_DORA.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Diplomadolgozatomban első fejezetében ismertetem a soft power, másnéven a puha diplomácia fogalmát, továbbá a témát érintő fontosabb alapfogalmakat és azok összefüggéseit, illetve érintőlegesen kitérek a diplomácia ókori, valamint modernkori jellemvonásaira. Fontosnak tartom megemlíteni Joseph S. Nye Jr.-t, aki új perspektívából kezdte el vizsgálni a puha képességek jelentőségét, többek között az Amerikai Egyesült Államok, valamint Kína tekintetében.

Dolgozatomban második részében, szeretném kifejteni a soft power képességek fejlődését és jelentőségét, amelyet két szuperhatalom, Kína és az USA gyakorlati esettanulmányain keresztül mutatok be. Kutatási célom a soft és hard power összehasonlítása a SWOT analízis módszerével. A kutatásom során arra kerestem a választ, hogy melyek azok a fő tényezők, amelyek meghatározzák az egyes nemzetállamok és szuperhatalmak közvetett (soft power) eszközét érdekeik, valamint stratégiai céljaik érvényesítése érdekében.

A dolgozat utolsó fejezetében a SWOT analízis által kapott eredményeket elemzem, amely megfelelő keretet nyújt a soft és hard power erősségein, illetve gyengeségein keresztül a puha diplomácia eddig elért sikereinek ismertetésére és még kiaknázatlan lehetőségeinek bemutatására. Összegzem a kutatás eredményeit, kiegészítve saját gondolataimmal és meglátásaimmal a témára vonatkozóan.

Dolgozatomban az alábbi két hipotézist állítottam fel:

- A nemzetközi kapcsolatok rendszerében már létező és újonnan megjelenő globális problémák megoldásában, valamint a nemzeti érdekérvényesítésben a puha hatalomnak lesz majd döntő szerepe
- A globalizálódó világ igényeihez igazodva a hard power lényegesen háttérbe fog szorulni, amely a nemzetállamok és nagyhatalmak diplomáciai eszköztárát készítetik gyökeres megújulásra

A dolgozat elkészítésében elsősorban a tanulmányaim során megszerzett ismeretanyagra támaszkodtam, kiegészítve hazai és nemzetközi szakirodalommal. Hazai és a nemzetközi forrás tekintetében a teljesség igénye nélkül szeretném megemlíteni: Nyusztay László, Szörényi András és Környei Ágnes, Rigó Márta, Salát Gergely, Eszterhai Viktor, Balogh Csaba, Tóth I. János, Magyarics Tamás, Huszák Dániel, Faust Anita, Lugosi Péter, Háda Béla, Joseph S. Nye Jr., Everett C. Dolman, Max Weber, Ritula Shah, Tulika Tandon, Simon Yuen, Marc Labonte, Karishma Vaswani műveit.

1. Elméleti áttekintés: alapfogalmak, alapösszefüggések

A hatalom fogalmának liberális megközelítés útján történő újraértelmezését, Joseph Nye amerikai politológus, a Harvard Egyetem professzora fogalmazta meg először az 1980-as évek végén.³ Nye szerint a hatalom egyfajta módja annak, amely által képesek vagyunk befolyásolni.⁴ Ahhoz, hogy egy nemzetállam hatalmi befolyással bírjon, közvetlen (hard power) és közvetett (soft power) eszközökre van szüksége. A hard power, egy állam gazdasági és katonai erejét jelképezi, melyet közvetlen módon alkalmaz céljai elérésében nyomásgyakorlás által. Ezzel szemben a soft power az, amely közvetett módon képes ráutaló, ösztönző magatartással hatást gyakorolni. A smart power, vagyis a kettő együttes kombinációjaként, pedig stratégiai szempontból megfontolt célok mentén képes egy nemzetállam gyakorolni érdekérvényesítő szerepét és hangot adni akaratának.⁵

1.1 Mi a diplomácia?

A diplomácia fogalmának meghatározásakor egyszerre beszélhetünk szervezetről és konkrét tevékenységről. Szűkebb értelemben véve, egy ország közigazgatási szervezetén belüli, a külkapcsolatok ápolásáért tevékenykedő egysége. Tágabb meghatározás szerint pedig azon szakemberek összessége, akik diplomáciai titulussal és besorolással rendelkeznek, hivatásukat külföldön és belföldön egyaránt ellátják. Kormányuk küldötteként képviselik országukat és nézeteiket a fogadó országban. A diplomata a képviselőt és az érdekek érvényesítésén túl, mindenekelőtt békés eszközökkel teszi ezt. A diplomácia funkcióinak alapjait az 1815-ös, az 1961-es és az 1963-as bécsi egyezmények foglalták keretbe. A diplomata az a személy, amely a fogadó országban képviseli a küldő államot, látogatásának főbb célja a képviselőt és a diplomáciai tárgyalások.⁶

---

³ Albert Dóra: A hatalom jövője, Joseph Nye a Közép-Európai Egyetemen, *International Relations Quarterly*, 2. évf. 2011/3. szám, p. 1, Forrás: https://www.southeast-europe.org/pdf/07/DKE_07_M_N_ALBERT_DORA.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁴ Joseph S. Nye Jr.: Public Diplomacy and Soft Power, *AAPSS*, 1. évf. 2008/616. szám, p. 94, Forrás: <https://courses.helsinki.fi/sites/default/files/course-material/4506639/Nye.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 08.

⁵ Albert Dóra: A hatalom jövője, Joseph Nye a Közép-Európai Egyetemen, *International Relations Quarterly*, 2. évf. 2011/3. szám, p. 1, Forrás: https://www.southeast-europe.org/pdf/07/DKE_07_M_N_ALBERT_DORA.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁶ Balogh Csaba, et. al.: *Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve* Budapest, Éghajlat Könyvkiadó, 2018, p. 70.

A diplomata látogatása során tájékozódik a fogadó ország helyi viszonyairól, szokásairól adott politikai berendezkedéséről. Ennek legfőbb célja, a két ország diplomáciai kapcsolatának építése, fejlesztése.⁷

1.2 A diplomáciai képviselet

A diplomáciai képviseletek, vagy másnéven diplomáciai missziók létjogosultságát, a diplomáciai kapcsolatok joga (ius legationum), valamint a diplomaták küldésének és fogadásának joga (ius legationis) határozza meg. A diplomácia intézményének jogi, valamint szervezeti formáit, illetve a diplomácia alapvető tevékenységét betöltő szerepét, a bécsi szerződések határozzák meg.⁸

Adott diplomáciai tevékenység ellátására, a különböző nemzetközi intézmények egységeihez delegált diplomaták, vagy másnéven küldöttek jogosultak, illetve ezen pozíciók személyzete, amelyek a küldő államot képviselik a fogadó ország által megrendezett nemzetközi tárgyalásokon, találkozókön.

A „Bécsi Diplomáciai Szerződés” harmadik cikke a következő módon határozza meg az állandó képviseletek, a küldöttek feladatait: elsődleges feladata a küldő állam képviselete. Másodsor a nemzetközi jog betartása mellett, védelmezi a küldő állam, fogadó államban lévő állampolgárait, azok érdekeit és jogait. Ennek érdekében tárgyalásokat folytat a fogadó állam kormányzati képviselőivel és hivatalnokaival. Folyamatosan informálódik a fogadó állam politikai, gazdasági és szociális viszonyairól, amelyekről rendszeres beszámolót készít a küldő ország részére. Tartózkodása során ápolja a két ország közti kapcsolatát, mellyel akár befolyásolhatja és előmozdíthatja a küldő és fogadó ország közti gazdasági, tudományos vagy akár kulturális együttműködéseket.

A képviseletek további feladatai közé tartoznak az alábbiak: útlevelek, valamint úti okmányok kiállítása, vízumkiadás, illetve egyéb - anyakönyvi, gyámsági, hagyatéki, gazdasági - ügyek intézése. A képviseleten a diplomatán kívül, további szakszemélyzet tevékenykedik, amelyek adminisztrációs feladatokban végzi munkáját: biztonsági személyzet, recepciós, fordítók és tolmácsok, dokumentumkezelők, kommunikációs szakemberek. A kisegítő feladatköröket betöltő személyzet: portás, konyhai dolgozók, sofőrök.⁹

---

⁷ Balogh Csaba et.al.: Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve, Budapest Éghajlat könyvkiadó, 2018, p. 70.

⁸ U.I. p. 71.

⁹ U.I. p. 71-72.

Bizonyos okokból a fogadó országban lévő küldő állam diplomáciai képvisellete megszűnhet. Ide soroljuk a két ország közti diplomáciai kapcsolatok megszakítását, a fogadó vagy partnerállam megszűnését, illetve a fogadó állammal előre egyeztetett, egyoldalú képvisellete felszámolását.

A diplomáciai küldöttek, illetve a képvisellete tagjainak megbízatása megszűnhet lemondás, elhalálozás, visszahívás, cselekvőképtelenség, valamint a fogadó állam által nemkívánatos személyek megnevezése és végső soron kiutasítása esetén.

A kétoldalú képviselletek és delegációk, valamint a nemzetközi szervezetek delegált tagjainak feladatai alapvetően hasonlóak. Valamennyiük jogi státuszát a bécsi szerződések szabályozzák, azonban a nemzetközi szervezetek képviselőinek feladatköreit és jogait, további nemzetközi szerződések is meghatározhatják.¹⁰

1.3 Diplomáciai szakágak

A „régie diplomáciával” összehasonlítva a „modern diplomáciában” kiemelt szerepet kapnak olyan feladatok, amelyek nem közvetlenül tartoznak az állam külpolitikai feladatkörébe. Hangsúlyos szerepet kapnak tehát a sportügyi, tudományos, kulturális, környezeti, társadalmi és egyéb tevékenységek, amelyek közvetlen hatása nem más, mint a diplomácia intézményének és köztisztviselőinek szakosodása. Bár a szakdiplomáciai ágak szakemberei szintén az állami szektor külkapcsolatokért felelős területén tevékenykednek, azonban számos esetben, eltérő eljárási folyamatban vesznek részt.

Mivel egyes szakterületek feladatuk ellátásában egyéni felkészülést igényelnek, emiatt a külügyminisztérium mellett különböző kormányzati intézmények és szervek is szerepet kapnak. Történeti kialakulásuk szerint számos, a klasszikus diplomácia körébe tartozó diplomáciai ágat különböztetünk meg. Ilyen például a már több évezredes kereskedelmi, valamint konzuli diplomácia, vagy az ókori olimpiai játékok idejére visszanyúló sportdiplomácia. Fontos megemlíteni az UNESCO elődjeként, 1926-ban megalapított Szellemi Együttműködés Intézetét, valamint az önálló szakágként megjelenő kulturális diplomáciát is.¹¹

---

¹⁰ Balogh Csaba et. al.: Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve, Budapest, Éghajlat könyvkiadó, 2018, p. 71-72.

¹¹ U.I. p. 93.

Az utóbbi évtizedekben kialakult szakágak közé soroljuk az agrárdiplomáciát, amely a gazdaságdiplomáciából vált ki, a pénzügyi diplomáciát, amely az állami és kormányzati kapcsolatok szerves részét alkotja, vagy akár a tudományos-technológiai diplomáciát, melynek kialakulása egészen a második világháborúig nyúlik vissza.

A diplomácia újonnan kialakult szakágai közé sorolhatók a fejlődő térségek felzárkóztatásáért küzdő fejlesztési diplomácia, a globális környezeti problémák megoldásáért, valamint a fenntartható fejlődés pártján álló környezetvédelmi diplomácia, de ide tartozik még az egészségdiplomácia, a rendészeti és igazságügyi diplomácia és nem elhanyagolható az Európai Unió tagjai közötti érdekvédelemre hivatott integrációs diplomácia is.

Valamennyi forrás a diplomácia szakosított ágai közé sorolja az úgynevezett civil-, vagy társadalmi diplomáciát, amely leginkább a nemzetközi közvélemény befolyásolására szakosodott. Szerepének fontossága a különböző szakterületek összekapcsolásában rejlik, hiszen egyszerre képes közös interakciót létesíteni a társadalmi, emberjogi, politikai, ifjúsági szervezetek és a kormányzat között.¹²

A gazdaságdiplomácia jelenlétét a világgazdasági viszonyok kialakulása óta számítjuk. A diplomácia olyan ágáról beszélünk, amelyet a napjainkban is zajló erőviszonyok alakulása nagy mértékben befolyásol. Fő feladata az ország és nemzetgazdaságának, valamint gazdasági érdekeinek képviselete és folyamatos fejlesztése a világgazdasági szinten, különböző bilaterális és multilaterális kereskedelmi és kormányközi megállapodásokkal, befektetésösztönzéssel. A védelmi diplomácia szorosan összefonódik az ország védelempolitikai érdekeivel. Feladata többek között más partnerállamban és nemzetközi szervezetekben saját biztonságpolitikai érdekeinek képviselete, szem előtt tartja ezekkel a szervezetekkel való szoros együttműködést, amely előirányozza különböző békeműveletekben való részvételét. A szakdiplomácia további képviselői a fegyveres erők szervei, a védelmi minisztérium, valamint egyéb biztonsági és védelemért felelős intézményei.

A sajtódiplomácia alapvetően a partnerországok és a nemzetközi szintér tájékoztatása az adott kormányzat részéről, melynek fő célja elsősorban a tájékoztatás, másodsor pedig a közvélemény informálása és befolyásolása, amely nemcsak a különböző sajtóorgánumokon keresztül történik, de a kormány is nélkülözhetetlen szerepet játszik benne.¹³ Fontos az pozitív országimázs kialakítása, amely hatással lehet számos területen – gazdasági, kereskedelmi, politikai, kulturális stb.-, melyek a két-, vagy többoldalú kapcsolatokat hivatottak szolgálni.

---

¹² Balogh Csaba et. al.: Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve, Budapest, Éghajlat könyvkiadó, 2018, p. 93.

¹³ U.I. p. 94.

Egy nemzet kultúrájának határokon átívelő, külföldön történő terjesztését, illetve az egyetemes kultúra nemzeti szinten történő megismertetését hívjuk kulturális diplomáciának. A diplomáciának egy olyan ága, mely számára fontos a kultúra és a tudás átörökítése, nemcsak generációk és nemzetek részére, de globális szinten egyaránt.

Napjaink szinte egyik legfontosabb diplomáciai ága a tudományos és technológiai (TÉT) diplomácia. Legfőbb mozgatórugója a belföldi technológiai és tudományos innovációknak, partnerállamokkal történő természettudományos kutatásoknak vagy akár termékfejlesztési projekteknek. A diplomácia ezen ágazatának működtetéséért a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, illetve a Külgazdasági és Külügyminisztérium a felelős. ¹⁴

A sportdiplomácia feladata a nemzeti sportintézmények és az őket irányító testületeinek külföldön átívelő kapcsolatainak ápolása, illetve a nemzetközi sportéletben betöltött szerepének biztosítása.

A kulturális és sportdiplomácia, különböző rendezvények és programokon keresztül hasonló módon járul hozzá a nemzeti értékek közvetítésével a nemzetközi együttműködésekhez és megállapodásokhoz. A sportdiplomácia két állam közötti interakció hiánya esetén is képes a partnerség kialakításában. ¹⁵

1.4 A diplomácia rövid történeti áttekintése

Ókor

A diplomácia ősidők óta, pontosabban már a törzsi népek kultúrájában bár kezdetleges formában, de jelen volt. Fontos volt, hogy a törzs által kiválasztott hírvivő személy bizonyos alapvető kritériumoknak megfeleljen, ezzel betöltve követi státuszát. Elengedhetetlen volt, hogy a követ beszélje a másik törzs nyelvét, ismerje és tisztában legyen az adott kultúra gazdasági, társadalmi és vallási jellemvonásaival.

Az államok közti kapcsolatokat, mint a nemzetközi jog alanyainak kapcsolatát, a nemzetközi jog szabályozza, többek között ide sorolható a konzuli és diplomáciai kapcsolatok jogi szabályozása, a nemzetközi szokásjog. ¹⁶

---

¹⁴ Balogh Csaba et. al.: Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve, Budapest, Éghajlat könyvkiadó, 2018, p. 94.

¹⁵ U.I. p. 95.

¹⁶ Gömbös Csilla: Szemelvények az ókor diplomáciai kapcsolataiból, Diskurzus, 5. évf. 2015/1. szám, p. 16.
Forrás: <https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2015/g%c3%b6mb%c3%b6s.pdf>, Letöltve: 2022.04.03.

A nemzetállamok együttműködését bilaterális-, és multilaterális szerződések foglalják keretbe. Az önálló egységként kezelt akkori városállamok, királyságok és birodalmak, az akkor még kezdetleges nemzetközi jog mentén kötöttek egymással megállapodásokat, mely már az ókorban is fontos szerepet játszott. ¹⁷

Az ókori Közel-Keleten i.e. 3000 körül jelentek meg az első civilizációk – a sumérok, és az általuk alapított városállamok - a Tigris és az Eufrátesz vidékén. Diplomáciai tevékenységre vonatkozó legkorábbi emlékükről Umma és Lagas, a két mezopotámiai sumér városállam uralkodói között létrejött szerződés tanúskodik. A megállapodás hosszan elnyúló harcok után jött létre, amely a két ország területi vitáit hivatott rendezni békés úton. A második évezred derekán Egyiptom nagyhatalmi státusza is figyelemre méltó volt. Elzárkózó politikáját a nyitás és a kereskedelmi kapcsolatainak fellendülése váltotta fel. Főbb kereskedelmi partnerei közé tartozott többek között Fönícia, Görögország, valamint India - kereskedelmi kapcsolatainak alapját, nemzetközi szerződések biztosították. ¹⁸ India szintén fejlett diplomáciai kapcsolatokkal és a kapcsolatokat alapjában meghatározó szabályokat tartalmazó kódexhez hasonló gyűjteménnyel – az ún. Manu törvénykönyvvel - rendelkezett feltehetően már i.e 1200 és i.e. 200 környékén. ¹⁹ Annak ellenére, hogy az Ókori Hellaszban a poliszok között nem alakultak ki állandónak tekinthető diplomáciai kapcsolatok, azonban a diplomácia kezdetleges intézménye itt is megfigyelhető.

A nemzetközi viszonyrendszerben a görögök külön szabályozták a poliszok képviselői feladataival tevékenykedő úgynevezett proxenoszt és külön a barbár népekkel ápolt kapcsolat fenntartásáért felelős személy viszonyrendszerét. A proxenia intézmény tisztviselője a proxenosz, nagy tekintélyben álló polgár volt, melynek fő feladata városának képviselője és jogainak védelme. A görög poliszok között egyrészt vallási jellegű szerződések születtek – amphiktyonia -, melynek fő célja a közös vallás alá tartozó szentélyek és templomok védelme. ²⁰ A szerződések másik fajtája az úgynevezett szümmakhiák, amelyek leginkább katonai megállapodásokra vonatkoztak, illetve szoros követi tevékenységet kívánt. ²¹ Igen fontos szerep jutott ezen tisztségeknek, hiszen fontos résztvevői voltak például a görög-perzsa háborút lezáró béketárgyalásoknak.

---

¹⁷ Gömbös Csilla: Szemelvények az ókor diplomáciai kapcsolataiból, Diskurzus, 5. évf. 2015/1. szám, p. 16. Forrás: <https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2015/g%c3%b6mb%c3%b6s.pdf>, Letöltve: 2022.04.03.

¹⁸ U.I. p. 17.

¹⁹ U.I. p. 18.

²⁰ U.I. p. 19.

²¹ U.I. p. 21.

A követek fogadását nagy becsben tartották, először az ötszázak tanácsa elé vezették, ahol a követ megbízólevelének hitelességét vizsgálták meg. Ezután járulhatott a népgyűlés elé, ahol majd célja és küldetésének ismertetése után szavazás alapján határozott a népgyűlés a végleges döntésről.

Az antik világ kiemelkedő hatalmaként, a Római Birodalom is jelentős szereppel bírt a diplomácia ókori szokásjogainak alakításában. A külügyi tevékenységekre nagy hangsúlyt fektettek. Külügyi jogkör egyedül a népgyűlés és a szenátus hatáskörébe tartozott, melynek központja Rómában volt. Az úgynevezett fetalisok voltak megbízva Róma népének képviseleti jogával, valamint más államokkal történő szerződések és egyéb ügyekben való eljárásban, legyen szó hadüzenet átadásáról vagy béketárgyalás lebonyolításáról.²²

Modernkori diplomácia

Folyamatosan fejlődő világunk, nemcsak a nemzetközi rendszer szereplőit, de eszközrendszerét, valamint agendáját is szüntelen változásban tartja. Ennél fogva a diplomácia számára is meghatározó ez a jelenség, hiszen az ókori birodalmak és városállamok kora óta számtalan új globális kérdés és probléma kerül fel nap mint nap a diplomáciai tárgyalások napirendjére, természetesen az állandónak számító geopolitikai és biztonságpolitikai kérdések mellett. A globális problémák, globális megoldásokat kívánnak, melynek következtében a nemzetközi rendszerek és a jogrend, valamint a nemzetközi egyezmények általi multilateralista fellépés válik szükségessé.²³ A globális szintű problémák által az utóbbi évtizedekben megfigyelhető a diplomácia intézményének szakosodása, újabb ágazatok – pl.: energiadiplomácia, környezeti diplomácia stb. - és az adott területre fókuszáló szakemberek megjelenése a hagyományosnak tekinthető diplomaták mellett. Ennek következtében egyféle eltolódás figyelhető meg a szakdiplomácia javára, ezzel együtt pedig „szakemberelszívó” hatás a hagyományos állami és közigazgatási intézmények szervezetében.²⁴

---

²² Gömbös Csilla: Szemelvények az ókor diplomáciai kapcsolataiból, Diskurzus, 5. évf. 2015/1. szám, p. 20. Forrás: <https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2015/g%c3%b6mb%c3%b6s.pdf>, Letöltve: 2022.04.03.

²³ Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám p. 4. Forrás: http://publikaciotar.repozitorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

²⁴ U.I. p. 5.

Emellett fontos látnunk, hogy a 21. század eleje óta, folyamatosan nő a nem állami szereplők befolyásának mértéke. Felvetődik a kérdés tehát, hogy milyen módon hat ez a gyakorlatban az állami, valamint kormányzati szervek és intézmények működésére, akik eddig alapvetően végrehajtó, koordinációs és szabályozó feladatokat láttak el. Ezzel szemben a nem állami szereplők szaktudásuk segítségével, valamint az adott területre fókuszálva képesek -e, egy adott szektor igényeit kielégíteni, ezzel háttérbe szorítva az állami szereplőket és az eddigi gyakorlatot.²⁵

Végül, de nem utolsó sorban, a diplomácia elsődleges funkciója nem más, mint a külpolitikai és nemzetközi konfliktusok kezelése, valamint a nemzetközi egyezmények elősegítése különféle kommunikációs eszközökkel. A nemzetközi rendszer átalakulásának hatására, változás figyelhető meg a diplomácia szerepében is. Míg az ókorban a külpolitika végrehajtó intézményeként segítette az állam és más országok kapcsolatát, illetve bilaterális és multilaterális megállapodások létrejöttét, ma leginkább egyfajta menedzsment funkciót tölt be a nemzetközi kapcsolatok rendszerében. Így a hagyományos funkciók, mint a hírnök, a szószóló, a dokumentátor és a tárgyaló, számos másik szereppel egészült ki – specialista, menedzser – alkalmazkodva a modern diplomáciai szakágakhoz.²⁶

1.5 Joseph S. Nye Jr. - A hatalom új megközelítése

Joseph S. Nye Jr. a hatalom fogalmának és koncepciójának teljesen más perspektívából való megközelítésével, megalkotta a hatalom elméletének dimenzióit és ezzel együtt a hatalom eszközeit, a soft-, a hard-, és az előbbi kettő ötvözeteként pedig a smart power.²⁷ Korábban többek között az Egyesült Államok nemzetközi biztonsági ügyekért felelős védelmi miniszterhelyettes posztját töltötte be, jelenleg a Harvard Egyetem kiváló professzora (Professor Emeritus).²⁸

---

²⁵ Szörényi András: A nem állami szereplők befolyásának növekedése és annak okai, Külügyi Szemle, 13. évf. 2014/4 szám, p. 198. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/8_Szoreenyi_Andres.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

²⁶ Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám p. 6. Forrás: http://publikaciotar.repositorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

²⁷ Albert Dóra: A hatalom jövője, Joseph Nye a Közép-Európai Egyetemen, International Relations Quarterly, 2 évf. 2011/3. szám, p. 1, Forrás: https://www.southeast-europe.org/pdf/07/DKE_07_M_N_ALBERT_DORA.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

²⁸ Hks.harvard.edu.: Joseph Nye, Forrás: <https://www.hks.harvard.edu/faculty/joseph-nye>, Letöltve: 2022. 04. 03.

Tagja az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémiának, a Brit Akadémiának, valamint munkatársa az Amerikai Diplomáciai Akadémiának. Megannyi publikáció, tudományos cikk és könyv szerzője. A témában megjelent könyvei közé sorolható a teljesség igénye nélkül a *The Future of Power* (2011), *The Power to Lead* (2008), *Soft Power: The Means To Success In World Politics* (2004). A *Foreign Policy* 2011-ben a „100 Global Thinkers” közé sorolta, egy nemzetközi kapcsolatok témában írt tanulmány pedig, az amerikai külpolitika legbefolyásosabb tudósaként jelölte meg.²⁹

1.6 A hatalom fogalma és fajtái

A hatalom egyfajta képesség, amely az angol „power”, a francia „pouvoir” és a latin „potestas” szóból ered. Thomas Hobbes szerint a közösség szempontjából vizsgálva a hatalom – az emberek együttes hatalma – egy pozitív dolog.³⁰ Max Weber ugyanakkor, a hatalom lényegét másképp határozza meg, szerinte a hatalom nem más, mint egyfajta képesség, amely kényszerítő hatással bír olyan dolgok cselekedetére, amelyet egyébként önszántukból nem tennénk meg.³¹ Bármely olyan cselekedet tehát, amely által a saját szándékunkat szeretnénk érvényesíteni, más befolyásolásával, a hatalom egyfajta módja. A hatalom ilyen megközelítésből rámutat saját gyengeségére is, hiszen erkölcsi szempontól nézve, a hatalom az erőszakot testesíti meg.

A hatalom önmagában hordozza az egyenlőtlenség paradigmáját, hiszen az egység megosztásával hoz létre kétpólusú rendszert. Természetesen a hatalom fogalmát, nemcsak kizárólag negatív perspektívából érdemes vizsgálni, hiszen a hatalom gyakorlása, egyszerre szolgálhatja a közösség érdekeit is. Ugyanakkor érthető, hogy a hatalom fogalma legfőképpen az elnyomást és az erőszakot testesíti meg, így a politikai hatalom, vagy akár a katonai nyomásgyakorlás által nem a közérdeket, hanem leginkább a megosztottságot és kizárólag a saját érdekeket szolgálja.³²

---

²⁹ Hks.harvard.edu.: Joseph Nye, Forrás: <https://www.hks.harvard.edu/faculty/joseph-nye>, Letöltve: 2022. 04. 03.

³⁰ Thomas Hobbes: *Leviatán*, Budapest, Kossuth Kiadó, 1999, p. 135.

³¹ Max Weber: *Gazdaság és Társadalom*, Budapest Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1987, p. 77.

³² Tóth I. János: *Politikai hatalom és a játékelmélet*, In.: *Étikák, identitások, perspektívák: Szemelvények az erkölcsméletről és a kortárs hivatásétkák köréből*, Pécs Ethosz Tudományos Egyesület, 2013, p. 36.

A hatalom gyakorlásának természetesen céljai és ennél fogva eszközeinek megválasztásával, lehetséges egy olyan hatalmi egyensúly kialakítása, amely az eszközök megfelelő kombinációjával éri el kívánt hatását.

Joseph Nye a Center for Strategic and International Studies (CSIS) -nek adott interjújában a következő módon írta körül a hatalom fogalmát: „*A hatalom az, aminek a segítségével képesek vagyunk befolyásolni a kívánt cél elérése érdekében*”.³³ Mint a társadalomtudomány számos területének alapfogalmait, ugyan olyan nehéz a hatalom fogalmát is megfogalmazni. Számos tényező lehet hatással célunk megvalósításában. Gondoljunk csak akár szociális-, vagy társadalmi kultúránkra, amit önmagunkban hordozunk, hiszen ebben nőttünk fel. Ennek következtében az egyén képes ezekre a „függőségekre” és ezzel együtt a korlátokra koncentrálni, mint leginkább arra, hogy mi az, ami mások számára akár vonzó lehet. A hatalom meghatározásakor, egy sor ok-okozati összefüggést szükséges elemezni. A hatalmi kapcsolatok közös jellemzője, hogy a célponttól, vagy bizonyos esetben az ellenség gondolkodásától válnak függővé. Ilyen fajta reláción alapszik a soft power is, hiszen alapvető eszköze a befolyásolás, a ráhatás és motiválás.

Egyfajta megközelítés szerint, a hatalom bizonyos cselekvések következményeként mérhető. Ugyanakkor a gyakorlat azt mutatja, hogy a nemzetállamok külpolitikai céljak meghozatalában, legfőképpen előrejelzéseikre hagyatkoznak. A hatalom fogalmáról alkotott paradigma pedig nem más, mint a hatalmat csak a befektetett energia és erőforrások általi eredmények összességéeként lehet leírni. Általánosságban egy országot saját erőforrásai, népessége, valamint gazdasági-, katonai-, politikai ereje és társadalmi stabilitása által határozzuk meg. Sokszor azonban ezek az egzakt adatok félrevezetőek lehetnek. Nem minden esetben lehetséges ily módon leegyszerűsíteni, hiszen érdemes mindent rendszerben szemlélni, valamint annak összefüggéseiben. Összességében fontos feltennünk a kérdést, hogy a hatalom mely kontextusáról beszélünk - tehát a hatalom viselkedési, vagy erőforrás alapú szemszögéről.

34

---

³³ Foreign Policy Association, David Heidelberg: Joseph Nye on Soft Power, Joseph Nye, Harvard University, 2016.02.22. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=58v19OfIIg>, Letöltve: 2022. 04. 08.

³⁴ Joseph Nye: Soft power: The evolution of concept, Journal of Political Power, 14 évf. 2021/1 szám, p. 1-4. Forrás: <https://www.softpowerclub.org/wp-content/uploads/2021/03/Nye-Soft-power-the-evolution-of-a-concept-1.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

Joseph Nye a hatalom fajtáit az alábbiak szerint osztotta fel:

	Viselkedési forma	Elsődleges eszközök	Kormányzati politikák
Katonai hatalom	kényszerítés elrettentés védelem	fenyegetés erő	kényszerítő diplomácia háború szövetség
Gazdasági hatalom	motiváció kényszerítés	kifizetések szankciók	segély juttatások szankciók
A vonzás hatalma (soft power)	vonzás tematizálás	értékek kultúra politikák intézmények	társadalmi diplomácia kétoldalú és multilaterális diplomácia

1. ábra Joseph Nye szerint a hatalom három csoportja

(Forrás: Szörényi András, 2009)

A katonai hatalom a hard power egyik fajtája, melynek elsődleges eszköze a kényszerítésen és fenyegetésen alapszik, amely meghatározza egy adott ország erejét és nemzetközi hatalmi státuszát.

A gazdasági hatalmat kétféle módon is lehet értelmezni. A gazdasági hatalom bizonyos tekintetben lehet a hard power eszköze, amennyiben az érdekérvényesítés egy megszorító gazdasági intézkedés formájában jelentkezik. Aktuális példa a jelenlegi orosz-ukrán konfliktus által, Oroszországra kivetett kereskedelmi szankciók. Ugyanakkor, ha a meghozott gazdasági feltételek nem korlátozóak, hanem egy jövedelmező gazdasági modell által képesek hatni egy országra, akkor egyértelműen a soft power puha hatalmáról beszélünk. Erre megfelelő példa azon országok gazdasági és jogi szabálykövetése - melyek az Európai Unió tagjai kívánnak lenni - megfelelően ezzel az Unió előírásainak. Nye harmadik kategóriaként a soft powert, vagyis a vonzás hatalmát nevezi meg.³⁵A vonzás hatalma az, amely által eléred a kívánt célt, bármilyen kényszerítő erő nélkül.

1.7 Mi a Hard Power?

A hatalom fogalmát gyakran szokták az államok katonai hatalmával azonosítani, de akár azt is mondhatnánk, hogy a hatalom az állam legitim tulajdona.³⁶

³⁵ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 150. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

³⁶ Colin S. Gray: Hard power and Soft power: The utility of military force as an instrument of policy in the 21st century, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, US Army War College, 2011, p. 5.

A hatalom relációs viszonyaiban vizsgálva azonban megállapítható, hogy egy államnak megfelelő befolyással és erővel kell rendelkeznie ahhoz, hogy biztosítsa hatalmi pozícióját. A kemény hatalom alapvetően egy állam katonai ereje (fenyegetés vagy támadás) illetve gazdasági befolyása által mérhető. Míg a soft power a meggyőzés erején keresztül képes hatni, addig a kemény hatalom bizonyos kötelezettségek, korlátozás a kényszerítés eszközével él.³⁷ A soft power-el ellentétben a hard power sokkal jobban mérhető, illetve leírható. A kemény hatalom nem más, mint egy olyan képesség, melynek egyértelmű célja a fájdalomkeltés és a veszteségérzet kialakítása. Gazdasági értelemben ugyanakkor a jutalmazáson vagy a megvonáson keresztül törekszik a befolyásolásra.³⁸ Mivel a hard power egy sokkal inkább kézzel foghatóbb eszköze a hatalomnak, talán éppen emiatt vált a hatalom gyakorlásának elsődleges eszközévé a történelem folyamán, annak egzakt és mérhető tulajdonságának köszönhetően.

1.8 Mi a Soft Power?

A soft power fogalmának liberális megközelítése, valamint a puha erő ilyen kontextusban való megjelenése Joseph Nye nevéhez köthető,³⁹ habár maga a fogalom nem újkeletű, hiszen már Lao-ce ősi filozófiájához is visszavezethető.⁴⁰ A soft power a 2009-ben hatalomra lépő új amerikai adminisztráció is már szívesen alkalmazta külpolitikai céljainak elérése érdekében.⁴¹ A hatalom birtoklásáért és a pozíció megtartásáért, nem elegendő a hard power nyomásgyakorló eszközeinek alkalmazása, hiszen elengedhetetlen a vonzás, valamint a befolyásoláson alapuló soft power is, mint a diplomácia puha eszköze. A soft power képességek birtokában – kultúra, külpolitika és a politikai értékek – bizonyos hatalmak képesek ezen keresztül hatni, valamint befolyásolni más nemzetállamokat úgy, hogy ez a vonzódás, látszólag ne tudatosan és mesterségesen gerjesztett folyamatnak az eredménye legyen.⁴²

---

³⁷ Colin S. Gray: Hard power and Soft power: The utility of military force as an instrument of policy in the 21st century, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, US Army War College, 2011, p. 5.

³⁸ U.I. p. 28.

³⁹ Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-oroszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁴⁰ Project-syndicate.org: Whatever happened to Soft Power?, Forrás: <https://www.project-syndicate.org/commentary/whatever-happened-to-soft-power-by-joseph-s-nye-2022-01>, Letöltve: 2022. 04. 08.

⁴¹ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 147. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁴² Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-oroszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 04.

A puha erő segítségével kialakított vonzással képes egy állam olyan országok rokonszenvét elnyerni, melyek segítsége nélkül, nem lenne képes céljait megvalósítani, természetesen mindezt anélkül, hogy bármilyen kényszert, vagy erőszakot kéne alkalmaznia. A kemény erő korlátaival megegyező módon bővülnek a puha hatalom lehetőségei és válik egyre inkább meghatározóvá a nemzetközi rendszer eszközkészletében. Ugyan a kétpólusú világ felbomlásáig a kemény erő – a hard power – volt a meghatározó, azonban csak és kizárólag kemény erő alkalmazásán alapuló hatalom soha nem is létezett.

A nemzetközi rendszerektől való kölcsönös függés, a nem állami szereplők felértékelődése és térnyerése, valamint a nemzetállamok nacionalista törekvéseinek együttes hatásaként, a háború ma inkább költséges és egyáltalán nem kifizetődő. A különböző katonai fellépések, nemhogy a megtámadott félnek, de a támadó államnak és annak szövetségeseinek is közvetlen gazdasági károkat okoz. Ily módon egy esetleges katonai támadást, igen komoly gazdaságpolitikai döntések sora előzi meg, ahol mérlegelnek, valamint felmérik az esetleges veszteségeket, illetve a bekövetkező kár mértékét. Nem utolsó sorban pedig, érdemes megfontolni, hogy milyen áron kapják meg mindazt, amit előzetes megfontolás alapján tervbe vettek. Fontos látni, hogy a hard power a soft power-el szemben, mennyivel több energiát és többletköltséget jelent. Jó példa erre az USA esetében Vietnám, vagy akár a Szovjetunió és Afganisztán esete. A modern katonai és haditechnikai eszközök, már a legszegényebb országokba is eljutnak, ezzel még költségesebbé téve egy esetleges háborút.⁴³

A nagyhatalmi célok és játszmákban a hard power mindig is kulcsfontosságú szerepet játszott, azonban a hard power nélkül nem is létezhetne puha erő. A kemény erő nem mindig bizonyul hatékony és legfőképpen hosszú távon megtérülő eszköznek. A hard power akkut módon és azonnali eszközként szolgál egy állam céljai eléréséhez, viszont a soft power hosszútávon képes eredményt elérni. A kemény és a puha hatalom közötti különbségek mértéke elég széles spektrumú úgy, mint a hard power katonai ereje, vagy a soft power ösztönzést befolyásoló eszköze.⁴⁴

---

⁴³ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 100-101. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁴⁴ U.I. p. 101-102.

1.9 A Soft Power forrásai

Egy nemzetállam puha hatalma az alábbi három tényezőtől áll:

- az ország *kultúrájából* (mennyire vonzó más országok számára)
- *politikai értékeiből* (demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartása)
- valamint abból, hogy az ország *milyen külpolitikát folytat* (mások szemében legitim) ⁴⁵

A hidegháború idején a nemzetállamoknak határozott elképzelésük volt a saját kultúrájukkal kapcsolatban, illetve, hogy mit kell a világ felé közvetíteniük. Meggyőződéssel fordultak a saját hagyományaik és művészetük felé és azt is tudták, hogy pontosan mi jelent számukra veszélyt és hogy ki az ellenség. Ma, amikor mindent globális megközelítésből szemlélünk, amikor a normák és a kultúrák közti határok összemosódni látszanak, még inkább szüksége van a nemzetállamoknak egy olyan eszközre, amely nemcsak lokális szinten képes hatni, de globális problémákra is – úgy mint, a klímaváltozás, terrorizmus, világjárványok stb. - képes eszközként szolgálni. Sokan ezért fordulnak a soft power-hez, mert abban reménykednek, hogy egyszerre mutat majd irányt és nyújt megoldást napjaink égető problémáira.

A hidegháború után a nemzetállamok kulturális külpolitikája gyökeresen megváltozott. Változás következett be mind az eszközrendszerében, mind pedig alapvető céljaiban. Az államok nemzeti öntudatról alkotott képe, valamint identitásbeli szemléletmódjában, egyfajta paradigmaváltás volt megfigyelhető. Kialakult egy bizonyos intézményrendszer, amely a nemzeti kormányok kulturális külpolitika állami támogatásait biztosította. Ezt támasztja alá többek között Franciaország hidegháború utáni kulturális külpolitikájának fellendülése a francia nyelv és kultúra terjesztésével, vagy Németország intenzív kulturális külpolitikája, amely a második világháború politikai és erkölcsi kérdéseire szeretett volna megoldásul szolgálni. Míg többek között az imént említett államok, a soft power eszközt szigorúan kormányzati kézben tartották, addig az Amerikai Egyesült Államok a kulturális külpolitikát egyfajta módon privatizálta. ⁴⁶

---

⁴⁵ Joseph S. Nye Jr.: Whatever Happened to Soft Power?, Forrás: <https://www.project-syndicate.org/commentary/whatever-happened-to-soft-power-by-joseph-s-nye-2022-01?barrier=accesspaylog>, Letöltve: 2022. 04. 09.

⁴⁶ Kőrnyei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In: Grotius Tanulmány 2015, Budapest, BCE p. 9. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

Az USA neve sokak számára jelentette a globalizáció és a fejlődés szinonimáit, amelyek lehetővé tették többek között a nem állami szektorok befolyásának felértékelődését és ezzel együtt az amerikai „kultúra” versenyelőnyét (McDonalds, Hollywood, Walt Disney stb.)⁴⁷

Egy ország kultúráját természetesen számtalan tényező alkotja úgy, mint az oktatás (színvonalas felsőoktatás, neves intézmények), társadalmi értékek (emberi-, és szabadságjogok tiszteletben tartása), média (nemzetközileg elismert szaksajtó, híres filmsztárok, neves filmrendezők), kultúra (történelmi hagyományokkal rendelkező művészek és alkotások), tudomány és technológia (neves kutatók és híres felfedezések), sport (világhírű nemzeti sportolók és klubok), divat (világhírű divatcégek, márkák és divattervezők), gasztronómia (világhírű nemzeti ételek és konyha), azonban még számtalan dolgot lehetne ide sorolni.⁴⁸ Meglepő ténymegállapítás tehát, hogy az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi státuszát, talán nem pusztán Amerika haditechnikája és katonai ereje jelenti, hanem leginkább az amerikai álomnak otthont adó Hollywood, vagy a világ egyik legfontosabb központjának számító városa New York, vagy akár a világhírű tudósokat, alumnikat és üzletembereket adó Harvard egyetem jelenti.

A modern külpolitika a direkt propaganda helyett a puhább eszközök – a soft power – felé nyúlik, melynek célja továbbra is a közvélemény és más állam befolyásolása. A tudomány és technika fejlődésével természetesen ez egyre nagyobb kihívást jelent a nemzetállamok kormányai számára. Annak ellenére, hogy most már megszámlálhatatlan módon képesek a mai politikusok és kormányzati szakemberek információt megosztani akár a közösségi médián, akár az internet egyéb platformjain, egyre nehezebb dolguk van abban, hogy milyen módon és milyen információval szólítsák meg a nemzetközi közvéleményt és a civil szférát egyaránt.⁴⁹ Ugyanis most már a kormányzati portálok és honlapok, önálló módon képesek akár az állami szuverenitás kifejezésére, valamint a partnerállamokkal való azonnali információcserére.⁵⁰

---

⁴⁷ Környei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In: Grotius Tanulmány 2015, Budapest, BCE p. 9. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

⁴⁸ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 101-102. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁴⁹ Környei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In: Grotius Tanulmány 2015, Budapest, BCE p. 9. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

⁵⁰ Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám, p. 7. Forrás: http://publikaciotar.repozitorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

A hazai és a nemzetközi közvélemény igényének a megnövekedése, valamint bevonódása a világpolitikába, ily módon gyökerestül megváltoztatta a kormányok külpolitikájához való viszonyát.⁵¹ Ennél fogva a kormányok új feladatkörébe tartozik a világot behálózó nem-kormányzati (NGO, INGO) szervezetekkel való együttműködések és a kapcsolati hálók kialakítása.

Ide tartoznak többek között a regionális és helyi civil szervezetek, érdekképviseletek, valamint a lobbitevékenységgel foglalkozó szervezetek, melyek nemzetközi érdekérvényesítő képességük által egyre nagyobb befolyással bírnak a nemzetállami külpolitikákra és a nemzetközi kormányzati szervezetek agendájára. Ennek következtében mindkét félnek érdeke a szoros kapcsolattartás, egymás tevékenységének minél szélesebb körű megismerése és a kölcsönös együttműködés hosszútávú kialakítása és ápolása. Ennek következtében alakult ki a public diplomacy, - ahol legfeljebb az egyik szereplő állami -, melynek sajátossága, hogy a kormányzati külpolitika, céljai megvalósítása érdekében szeretné befolyásolni a nem állami szereplő döntéseit a meggyőzés és a ráhatás, vagyis a soft power eszközével.⁵² Nem hiába fogalmazott így Joseph Nye 2004-ben megjelent *Soft Power: The Means to Success in World Politics* című művében a soft power fontosságáról. Elmondása szerint a meggyőzés képessége egyre inkább fel fog értékelődni, a jövőben lejátszódó nemzetközi érdekérvényesítésben.⁵³

Mindezek tekintetében fontos látnunk, hogy a soft power egyes tényezői, kölcsönösen hatnak egymásra. A kultúra, a kulturális diplomácia, az állam politikai struktúrájának szerves részeként, hatással lehet az ország külpolitikájára, de ugyan ezt elmondhatjuk a külpolitika szemszögéből is. A bilaterális gazdasági együttműködések és külpolitika közvetett eredménye, a különböző kultúrák, valamint kulturális kapcsolatok elmélyülése és közeledése. Illetve a hosszútávú kulturális kapcsolatoknak köszönhetően is létrejöhetnek gazdasági együttműködések a külpolitika részeként.⁵⁴

---

⁵¹ Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám, p. 7. Forrás: http://publikaciotar.repositorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁵² U.I. p. 10.

⁵³ Joseph S. Nye Jr.: *Soft Power, The Means to Success in World Politics*, Public Affairs, New York, 2004

⁵⁴ Környei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In. Grotius Tanulmány 2015, Budapest, BCE p. 12. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

Ennél fogva, a nemzetállamok közti kulturális kapcsolatok kiépítésének elsődleges célja nem kulturális jellegű, hanem valójában politikai és gazdasági irányú. A kultúra tulajdonképpen egyfajta eszköz, amely által egy nemzetállam képes hatni egy partnerállam külpolitikai döntéseire, saját presztízsének és befolyásának köszönhetően.⁵⁵ Megfogalmazódott tehát az az elgondolás, hogy a vonzás és a befolyásolás – a soft power eszközei által – a 21. század kulcsfontosságú eleme lesz a nemzetközi kapcsolatok és diplomácia rendszerében. Ma már nem elegendő a hard power kikényszerítő és nyomásgyakorló ereje egy nemzetállam hatalmi státuszának megtartása érdekében. Alkalmazkodnia kell a 21. század globális kihívásaira, amelyben kulcsfontosságú szerepet fog játszani egy ország megítélése és presztízse, így hatással lesz magára a vonzás és befolyásolás képességére céljai megvalósítása érdekében. A nemzetállamok a nemzetközi fórumok agendáján szereplő problémákra, egyre inkább a multilaterális diplomáciai megállapodások által fognak választ kapni.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni az Amerikai Egyesült Államok és Kína puha erejére épülő külpolitikáját sem hiszen, ha egy szuperhatalom minél nagyobb hangsúlyt fektet a nyomásgyakorlás és a kényszerítés helyett a vonzás és befolyásolás hatalmának erősítésére, akkor azzal más állami és nem állami szereplők, ismét lehetőséget kapnak hatalmuk megerősítéséhez a soft power segítségével.⁵⁶

2. Soft Power esettanulmány - USA és Kína

Korunk globalizált világában, a lokális és egzakt veszélyforrásokat szemmel láthatóan felváltották a globális és ennél fogva kevésbé kézzelfogható problémák, illetve veszélyforrások úgy, mint a klímaváltozás és a globális felmelegedés, vagy akár a migráció és a világjárványok megfékezésének kérdésköre. Természetesen egy állam saját maga is szembe kell, hogy nézzen helyi és nemzeti szintű kihívásaival, melynek problematikáját saját maga is generálhatja direkt és indirekt módon egyaránt.⁵⁷

---

⁵⁵ Környei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In: Grotius Tanulmány 2015, Budapest, BCE p. 13. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

⁵⁶ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 157. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

⁵⁷ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3. szám, p. 179. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

Napjaink egyik ilyen kiemelkedő és egyre sürgetőbb megoldást kívánó problémája a világ és a nemzetállamok nyersanyagkészletének kifogyóban lévő tartalékai és a nyersanyagok véges forrásai, mely arra sarkallja az államokat, hogy különböző szervezetekhez való csatlakozások és egyezmények által kialakítsanak új gazdasági kapcsolatokat, nemzeti tartalékaik védelme és azok folytonosságának biztosítása érdekében. Az ilyen fajta kapcsolatok természetükből adódóan generálhatnak nemzetközi ellenérdekeket. Az állam által generált másik probléma forrás, az államok katonai ereje és a katonaság modernizációja. Ez a folyamat az államok közti rivalizálásból ered hiszen, ha egy állam hadseregének, és katonai erejének növelésére szánja el magát, akkor az a másik félben egyfajta félelemérzetet generál, amely a többi államot is fegyverkezési versenyre készíti.⁵⁸

A katonai erő természeténél fogva az elrettentés és a félelemkeltés eszköze. A katonai erő ellensúlyozása érdekében - amely a kemény hatalmat testesíti meg – célszerű a puha hatalmi eszközök, a soft power segítségével feloldani a hard power által okozott frusztráció mértékét. Ennek feloldására és a valódi szándék – esetünkben a fegyverkezési verseny – elkendőzése érdekében, az államok előszeretettel vetik be a soft power nyújtotta eszközöket a valódi szándék és célok megvalósítása érdekében, amely ötvözve a hard power kemény és a soft power puha eszközeit, a sikeres külpolitika kulcsa lehet.

A neves amerikai médiakritikus Herbert Irving Schiller írásaiban a világ kulturális jellemvonásait vizsgálva az Amerikai Egyesült Államok kulturális dominanciáját helyezi középpontba. Műveiben az USA kulturális imperializmusát és befolyását hangsúlyozza ki, Amerika puha hatalmának és annak sikeres alkalmazása eredményeképpen. Az imperializmus ezen fajta – katonai erő nélküli – hódítása, nagy mértékű befolyással bír a média és kultúra, az amerikai fogyasztási cikkek közvetítésével, melynek eredménye az USA politikai és gazdasági befolyása, dominanciája más régiókban és államokban. Ennél fogva az amerikai kultúra globális mértékű, de regionális szintű begyűrűzése, valamint az egyetemes értékek, illetve demokratikus jogok és normák hirdetésével közvetett módon képes a nemzetállamok kulturális hagyományaira hatni és elvetni az amerikai minták alapjait.⁵⁹

---

⁵⁸ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 179. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

⁵⁹ U.I. p. 180.

Erre nagyon jó példa az 1953-ban, Sztálin halálának évében Dwight D. Eisenhower elnök által alapított United States Information Agency (USIA) életútja és bukása. Az USIA megalapításának alapvető célja a demokratikus értékek, a szabadkereskedelmi modell és az egyéni szabadságjogok elveinek a terjesztése, különböző információs kampányok szervezésével, megcélózva ezzel a társadalom minél szélesebb rétegét.⁶⁰ A társadalmi megítélés és a közvélemény befolyásolása a kétpólusú világ felbomlása után egyre inkább kulcsfontosságú szerepet kapott, amely különböző ideológiák terjesztésével vált meghatározóvá a diplomácia puha eszköze által ezzel támogatva az államok hadviselését. Az információs hadviselés a hidegháború egyik fő eszközének a kihívása arra irányult, hogy hogyan tudja leghatékonyabb módon eljuttatni az információt a társadalom minél szélesebb rétegeihez. Az USIA negyvenhat év aktív és rendkívül sikeres tevékenységének köszönhetően képes volt, a kétpólusú világ felbomlása utáni ideológiai harcban olyan gyökeres változást előidézni, amely hozzásegítette a szocialista országokat a társadalmi és politikai megújulásra, amely nagyban elősegítette a Szovjetunió felbomlását az ideológiai hadviselésnek köszönhetően.⁶¹

Az amerikai ideológia és kultúra hódításának első számú célpontja a fiatal generáció amerikai fogyasztási cikkek és kultúra általi befolyásolása. Mivel az újabb generációk sokkal fogékonyabbak és képesek azonosulni egy adott ideológiával, vagy márkával, így hamar kialakul bennük közvetett módon egy „Amerika-barát” szemlélet és velük egy „Amerika-barát” generáció. A soft power által alkalmazott puha hatalmi befolyásolás, így módon sokkal hatékonyabbnak tekinthető, mint a direkt kemény hatalom hard power képessége. Az imperializmusnak ez a fajta vonulata, a felsőbb rétegekkel ellentétben a társadalom széles rétegét szólítja meg alulról építkezve, amely ily módon kezdi el behálózni a társadalom egészét. A kulturális imperializmus e szempontból hatékonynak minősült az USA-nak, amely alapvetően a közös kultúrára építkezik, csökkentve ezzel a konfliktusokat, ugyanakkor gazdasági és politikai befolyással bír más nemzetállamokban. Samuel P. Huntington Civilizációk összecsapása című művében a kultúrák menti törésvonalak mentén látja a nemzetközi konfliktusok ütközőpontját.⁶²

---

⁶⁰ Szörényi András: A társadalmi diplomácia (public diplomacy) újraértelmezése a 21. században, *Külügyi Szemle*, 9. évf. 2010/4. szám, p. 138. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2010_04_A_tarsadalmi_diplomecia_.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁶¹ U.I. p. 139.

⁶² Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 180. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

Bár Washington úgy gondolja, hogy az USA által képviselt „közös kultúra” egy jó és hosszú távú alapja lehet globális szintű politikai és gazdasági térnyerésének, ugyanakkor, ha ez a féle stratégia – soft power alkalmazása – Amerikánál működik, akkor miért ne működhetne egy olyan másik nagyhatalomnál, mint Kína? ⁶³ A nemzetközi befolyás megszerzéséért való küzdelem az utóbbi időben Kínát is változásra sarkallta. ⁶⁴ A globális hatalmi viszonyok átrendezőségének köszönhetően és a soft power puha hatalmi eszközeinek a segítségével, számos lehetőség adódott Kína számára is nagyhatalmi pozíciójának a megerősítésére, amely többek között Kína külpolitikájában is megfigyelhető.

2.1 Kína és a Soft Power

A globalizáció, valamint a technológiai és információs forradalom korában a soft power képességek és jelentőségük a nemzetközi erőviszonyok alakulásában kulcsfontosságú szerepet játszanak. Azok az országok, amelyek képesek a saját kultúrájukat a különböző kommunikációs csatornákon keresztül minél szélesebb körben megismertetni, - és amelyek ezáltal egyre közelebb kerülnek a globális és általánosságba vett értékekhez - azok a nemzetállamok lesznek képesek egyre nagyobb befolyást szerezni a soft power eszközeinek segítségével. ⁶⁵

Kína soft power képessége az utóbbi időben jelentős átalakuláson ment keresztül. Ellentétben más fejlett országokkal, ahol az imázsépítés a társadalom más színterein egyaránt zajlik, Kínában ez centralizált keretek között történik. ⁶⁶ Kína utóbbi időben megnövekedett soft power iránti igényének számos oka van. Talán elsőként említendő az 1996-1997-es biztonságpolitikai fordulat, amikor Kína Tajvan elleni rakétakísérleteire, Amerika figyelmeztető válaszlépéseket tett és repülőgépanyahajó-csoportot küldött a térségbe. ⁶⁷

---

⁶³ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4. évf. 2014/3. szám, p. 180. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

⁶⁴ Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-oroszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁶⁵ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3. évf. 2010/5. szám, p. 51, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a-kinai-soft-power-kerdeséhez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁶⁶ Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-oroszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁶⁷ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3. évf. 2010/5. szám, p. 51, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a-kinai-soft-power-kerdeséhez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

Az akkori amerikai fenyegetés szembesítette Kínát, annak bizonyos gyengeségeivel és a majdani kínai kompenzációk és megújulás lehetőségével. Az 1997-es ázsiai pénzügyi és gazdasági válság alatt Kína számos módon próbálta a szorult helyzetben lévő országokat segíteni, akár kölcsönök formájában, vagy a jüan árfolyamának a fenntartásával, ezzel bebizonyítva a régióban betöltött nagyhatalmi státuszát.⁶⁸ A gazdasági tényezők által Kína egyértelműen a térség bizalmát szerette volna erősíteni, ezzel kifejezve, hogy a régió stabilitása Kína helyzetétől és szerepétől nagy mértékben függ. A kínai vezetésben megfogalmazódott az a gondolat, hogy mennyire fontos, hogy miként vélekednek róla a nemzetközi rendszerben. Szükségszerű volt tehát a Kínáról alkotott kép újragondolása és legfőképpen bebizonyítani, hogy Kína nem revizionista, hanem mindinkább a „status quo” helyzet kialakítására törekszik „felelős nagyhatalomként” a békés növekedés medrében.

Ugyan a soft power kifejezés Joseph Nye nevéhez köthető, azonban maga a puha hatalom elmélete már több, mint kétezer éves múltra tekint vissza, amely többek között már az akkori kínai katonai gondolkodás alapját is képezte. A kínai katonai hadviselés és győzelem alapvető lényege az ellenfél legyőzése, minél kisebb szenvedés és veszteség árán. Már az ókorban is ezt az elvet alkalmazta a híres katonai stratégia Sun-ce, aki a frontális katonai összecsapások helyett, inkább a hadviselés diplomatikusabb úton történő formájában látta a megoldást, mely lehetett akár diplomáciai szövetség, vagy az ellenség hadseregének és vezetőinek, illetve polgárainak diplomatikus úton történő megnyerése.⁶⁹

A kínai hagyományban a lágy *yin* a nőt, vagyis a nőiességet szimbolizálja, a kemény *yang* pedig a férfiasságot, az erőt testesíti meg. A *yin* és a *yang* ugyan ellentétei egymásnak, de teljes összhang, csak a kettő együttes meglétével jöhet létre, tehát önmagukban tökéletlenek. Ugyan ez a kettősség jelenik meg az ősi hagyományokkal rendelkező konfucianizmusban is, kifejezetten a morális úton történő uralkodás és vezetés kontextusában.⁷⁰ Ugyanis az uralkodó morális elvek mentén, de bölcsen kellett, hogy meghozza döntéseit, hiszen ezáltal tudta biztosítani népe védelmét és birodalmának gyarapodását. Fontos volt tehát, hogy bármilyen nehéz körülmények között is, de helyes és döntést hozzon.

---

⁶⁸ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, *Nemzet és Biztonság*, 3 évf. 2010/5. szám, p. 51, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁶⁹ U.I. p. 52.

⁷⁰ U.I. p. 53.

Lássuk azonban, hogy milyen tényezők motiválták Kínát, soft power képességük „visszanyerésében” majd későbbi fejlesztésében. A Mao Ce-tung vezette kínai vezetés 1949-1976-ig tartó időszakának meghatározó szemlélete, Kína kemény hatalmán alapult. Annak ellenére, hogy Kína már ekkor is támogatta a fejlődő országokat gazdasági, technológiai, vagy akár politikai téren, sajnos kevesek számára jelentett vonzó tényezőt. A Szovjetunióval szembeni konfrontáció pedig csak még inkább rossz fényt vetett Kínára a Keleti blokkban, a Kína ellenes nézet elterjedésével.

Az első fordulat az 1970-es évek derekán köszöntött be, mivel Kína szeretne volna rendezni kapcsolatait volt ellenségei egy részével ezzel kihangsúlyozva az ország békés és közeledő szándékát. Több évezredes hagyományainak köszönhetően ennél fogva alapvető igényként jelent meg a kínai vezetés számára, hogy visszanyerje a kelet-ázsiai régióban betöltött szerepét, annak kulturális aspektusaival és puha erő dominanciájával. A környező országok úgy, mint Korea, Japán és Vietnám, kulturális értelemben véve mindig is Kína befolyása alatt álltak, amely közvetlen hatással volt ezen országok kultúrájára. Az elmúlt fél évszázad következtében ezek az országok a Szovjetunió és az USA felé kezdtek el orientálódni, nemcsak kulturális, de gazdaságpolitikai viszonylatban is. Ennek következtében és leginkább a történelmi hagyományok és folytonosság fenntartása érdekében, a kínai vezetés arra törekedett, hogy visszaállítsa a térség történelmi alapokon nyugvó kínai befolyását.⁷¹

Nem véletlen tehát, hogy Kína visszanyúlt ősi gyökereihez, hiszen ahhoz, hogy a politikai és gazdasági hatalmának az egyensúlyát megtartsa, szükség volt az erő puha eszközeire, vagyis a soft power képességeire. Továbbá Kína olyan kulturális hagyományokkal rendelkezik, melyet ápolni kell annak folytonossága érdekében, ezzel ismét elfoglalva a világban őt megillető pozícióját. Az ezredforduló környékén Kína gazdasági fellendülésére reflektálva, a nemzetközi közvélemény negatív kontextusban – „sárga veszedelemként” - jellemezte Kína fejlődését.⁷² Talán éppen ennek okán indult meg egy olyan folyamat, amely Kína soft power képességeinek a fejlődését célozta meg - ezzel ellensúlyozva az országról alkotott negatív képet - az országimázs építésével.

---

⁷¹ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 106. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁷² Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 182. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

A 2002-ben megrendezett Kínai Kommunista Párt XVI. kongresszusa jelentette talán a fordulópontot és hozta el a változás szelét. Kína szemléletmódjában történt változás, egyértelmű jelét adta annak, hogy a kultúra elválaszthatatlan része a politikai, gazdasági megújulásnak és fejlődésnek, mely alapvetően meghatározza egy nemzetállam hatalmi erejét a globális erőegyensúlyban.⁷³ Kína kulturális „hadműveletbe” kezdett, mely egy sor kulturális programot, körutat és fesztivált jelentett egészen az UNESCO-val kötött egyezménytől kezdve. 2001-ben Berlinben megrendezték az ázsiai-csendesóceáni kínai fesztivált, majd 2003 és 2004 között Franciaországban kínai évet rendeztek.⁷⁴

A kulturális „beruházás” egyik legnagyobb érdeme talán a Konfuciusz Intézetek megalapítása volt, melynek alapját a Goethe Intézetek, a Francia Intézetek és a British Council adta. Az első Konfuciusz Intézet 2004-ben jött létre, azóta a világ számos pontján kiterjedt hálózata van.⁷⁵ Hazánkban jelenleg négy ilyen intézet működik az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen (2006), a Szegedi Tudományegyetemen (2012), a Miskolci Egyetemen (2013) és a Pécsi Tudományegyetemen (2015).⁷⁶ Az Intézetek a kínai oktatási minisztérium felügyelete alatt végzik kulturális, valamint oktatás-neveléssel kapcsolatos feladataikat úgy, mint a kínai nyelv oktatása, vagy különböző kínai kulturális programok szervezése. Természetesen Kína elsődleges célja a célországokban létrehozott Intézmények kulturális tevékenységén keresztül nem más mint, hogy létrehozzanak egy olyan társadalmi réteget, amelyek (pozitív) befolyással lesznek a Kínát alkotó képről és imázsról.⁷⁷

A 2007-ben tartott XVII. pártkongresszuson szintén kulcsfontosságú témaként hozták fel az ország kulturális szerepvállalását, melynek fő célja az országimázs építés és az ország kulturális gyökereihez való visszatérése Kína soft power képességeinek fejlesztésével, melyet a 2006-ban elfogadott kulturális irányelvek és fejlesztési tervek előztek meg.⁷⁸

---

⁷³ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 181. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

⁷⁴ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 53, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁷⁵ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 109. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁷⁶ Wikipedia.hu: Konfuciusz Intézet, Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Konfuciusz_Int%C3%A9zet, Letöltve: 2022. 04. 16.

⁷⁷ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 109. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁷⁸ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 53, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

Ennek fő célja a kínai kultúra és hagyományok nemzetközi szinten történő további terjesztése és térhódításának elősegítése kulturális programok és rendezvények keretein belül a kulturális kommunikáció eszközének a segítségével.⁷⁹

Kína – puha hatalmi befolyása növelésének - másik nagy mérföldköve, az Egy Övezet Egy Út (One Belt One Road Initiative vagy hosszabb nevén Selyemút gazdasági Övezet és Tengeri Selyemút) kezdeményezés, melynek 2013-as elindulása Xi Jinping elnök nevéhez fűződik. Az elképzelés lényege Ázsia, Európa és Afrika kapcsolatának és regionális összeköttetésének újraértelmezése, amelyet öt területre bontottak. Az első ilyen terület a politika nemzetközi, regionális és nemzeti szintű összehangolását szorgalmazza. A második pillére infrastrukturális jellegű, melynek fő célja a piacok, nyersanyagforrások és központok régiókon átívelő kapcsolatainak a modernizációja, legyen szó a közúti vagy vasúti, gáz és olajvezetésekről, továbbá ipari parkokról, logisztikai központokról, közös piacokról. A harmadik fejlesztendő terület az akadály és hosszú távon vámmentes szabadkereskedelmi övezetek kiterjesztése a bürokratikus akadályok felszámolásával. A negyedik pillér a pénzügyi rendszer harmonizációja. Az utolsó terület, pedig a kulturális és a humán kapcsolatok erősítésére, fejlesztésére fókuszál, többek között kutatási és fejlesztési tervekkel, a turizmust serkentő kezdeményezésekkel, az oktatás terén pedig számos ösztöndíj lehetőség és oktatási program kidolgozásával.⁸⁰

Kína puha erejének fokozását támogatva hozott már korábban is olyan oktatás-fejlesztési terveket, amik szintén az ország presztízsét hivatottak emelni. Ilyen volt többek között az 1995-ös „211” névre hallgató terve, mely 100 darab magas színvonalú egyetem megalapítását irányozta elő a 21. századra. Ehhez volt hasonló az 1998-as terv, mely program keretén belül a Harvard-al, Cambridge-el és Oxford-al egy szinten lévő egyetemek létrehozását kezdeményezték.⁸¹

Természetesen Kína kulturális terjeszkedése mellett, nem szabad elsiklanunk az olyan „presztízsberuházások” felett, mint amik a kutatási és fejlesztési tervek részét képezik a soft power zászlaja alatt.⁸²

---

⁷⁹ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 53, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁸⁰ Eszterhai Viktor: Az Egy övezet egy út az Európai Unió szemszögéből: kihívás vagy lehetőség, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2019/04/05/az-egy-ovezet-egy-ut-az-europai-unio-szemszogebo-kihivas-vagy-lehetoseg/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

⁸¹ Uwe Brandenburg-Jiani Zhu: Higher Education in China in the light of massification and demographic change, Lessons to be learned for Germany, Arbeitspapier Nr. 97, Gütersloh, 2007, p. 37-40.

⁸² Lugosi Péter: Ismét komoly küzdelem indulhat a Holdért, Forrás: <https://24.hu/tech/2021/06/17/uj-hideghaboru-urverseny-amerika-kina-oroszorszag/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

Kína ugyanis az utóbbi 20 évben jelentős sikereket könyvelhetett el magának, az űrkutatás és az ehhez kapcsolódó projektek terén. Kína a harmadik olyan ország, amely sikeresen embert küldött az űrbe, majd pedig robotot juttatott a Holdra. Továbbá elsőként – leszállóegységgel – sikerült neki elérnie a Hold túlsó oldalát. Elindított két kísérleti űrállomást, majd pedig feljuttatta a Tienkung űrállomás legelső elemét.⁸³ Ám Kína sikerei úgy tűnik nem fognak egyhamar véget érni, hiszen további tervekkel állt elő 2022-re. Tervei között szerepel kettő darab emberek szállítására alkalmas (Szencsou) űrhajó, másik kettő (Tiencsou) teherűrhajó és egy már újonnan épülő űrállomás feljuttatása a világűrbe. Mivel Kínát legfőképpen Amerika befolyása által kizárták a Nemzetköz űrállomás programjából, belefogott saját nemzeti űrállomásának a megépítésébe.⁸⁴

A fentiekből láthattuk, hogy Kína kulturális értelemben vett térhódításának elsődleges célja, legfőképpen a kínaiakról alkotott benyomást célzott alakítani, bizonyos esetben megváltoztatni a soft power eszközeinek a segítségével. Ugyanakkor azt is megállapíthatjuk, hogy a puha erő, hatással van az ország gazdaságát befolyásoló eszközeire is, vagyis erősíti azokat.⁸⁵ Kína vonzerejének másik alapvető forrása – a kultúra mellett – az ország prosperáló gazdasága és annak rohamos fejlődése. A sokáig elmaradottnak vélt országot, 2010 óta a világ második legnagyobb gazdaságának tekintik. Ennek köszönhető, a külföldi cégek kínai befektetéseinek megugrása, vagy a külföldi munkavállalók számának a növekedése. A kínai vezetés természetesen tudatában van a kínai gazdaság sikerének és további fejlődésének, éppen ezért számos rendezvénynek lehetett a házigazdája úgy, mint a 2006-os és 2009-es buddhista világtalálkozónak, a 2008-ban megrendezett pekingi Olimpiának, vagy akár a 2010-es Sanghainban megrendezett Világkiállításnak.⁸⁶

Kína gazdasági és nagyhatalmi erejét a 2008-as események is jól mutatják. A 2008-as gazdasági és pénzügyi válság alkalmával Kína igen pozitív eredménnyel zárt a válságkezelési tervének köszönhetően, amikor is kiségitette legnagyobb riválisát az USA-t, kifejezve ezzel nagyhatalmi szerepvállalását a globális problémák megoldásában.⁸⁷

---

⁸³ Lugosi Péter: Ismét komoly küzdelem indulhat a Holdért, Forrás: <https://24.hu/tech/2021/06/17/uj-hideghaboru-urverseny-amerika-kina-oroszorszag/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

⁸⁴ 24.hu: Az év végére elkészülhet Kína űrállomása, Forrás: <https://24.hu/tudomany/2022/01/06/kinai-urallomas-tienkung-epitese/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

⁸⁵ Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 107. Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

⁸⁶ U.I. p. 108.

⁸⁷ Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-oroszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 15.

A válságkezelésnek is köszönhető tehát, hogy Kína egyre hatékonyabban kezdte képviselni saját érdekeit, melynek következményeként 2010-ben Japán helyébe lépett és átvette a térség feletti gazdasági nagyhatalom vezető szerepét.⁸⁸ Kína puha hatalmának növelése érdekében, nagy szerepet kapnak továbbá a kereskedelmi kapcsolatok, segélyek és befektetések. Ugyanis amióta - 2001 óta - Kína tagja lett a Világkereskedelmi Szervezetnek (WTO) jelentős mértékben támogatja (infrastrukturális és energiabefektetés szempontjából) a délkelet-ázsiai régió elmaradott országait úgy, mint Laoszt, Burmát, vagy Kambodzsát.⁸⁹ Kína számára azért is szentel nagyobb figyelmet erre a területre, mert ezen országok megnyerésével nagy mértékben tudja biztosítani területi hegemóniáját és domináns gazdasági szerepét. Ez többek között megalapozza a terület biztonságát és annak békés fejlődését, a tengeri és szárazföldi utak biztosításával, illetve a környező országokkal ápolt kölcsönös bizalom és jószomszédi kapcsolat fenntartásával. Az ASEAN (Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége) 1967-es megalakulása óta Kína és a szervezet közötti kapcsolat számos változáson ment keresztül. Emiatt is volt fontos Kína számára, hogy feloldja a bizalmatlanságot és megerősítse a partnerországokkal folytatott kapcsolatát.⁹⁰

Kína gazdasági soft power befolyásának másik nagy területe Afrika. A kontinenssel való kapcsolata egészen az 1960-1970-es évek függetlenedési törekvéseihez nyúlik vissza, amikor Kína nagy mértékben segítette a függetlenné válási folyamatokat különböző segélyekkel és támogatásokkal (Tanzam vasút). Kína valós szándéka elsősorban a terület nyersanyag- és energiakészletei miatt érdekelt, ahol kiemelt figyelmet szentel Nigéria, Angola és Szudánra, hiszen olajimportjának nagy része innen származik.⁹¹ Ennek érdekében Kína – a FOCAC (más nevén a Kína-Afrika Együttműködési Fórum) megalapításával 2000 -ben még szorosabbra fűzte az afrikai országokkal a kapcsolatát, amely az olyan kiemelt területekre fókuszál, mint a politikai partneri kapcsolatok, kereskedelmi és gazdasági fejlesztések, valamint befektetések. Ezeken túlmenően, Kína humanitárius segítségnyújtása is kiemelendő különböző kamatmentes hitelek formájában, illetve kórházak, iskolák építését és szakemberek kiképzését segítő támogatásokkal.⁹²

---

⁸⁸Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-orzagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁸⁹ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 56, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁹⁰ U.I. p. 55.

⁹¹ U.I. p. 58.

⁹² U.I. p. 59.

A kínai diplomácia és soft power stratégia Európában is hasonló célokat szolgál, legfőképpen gazdasági és politikai indíttatású. Kína gazdasági növekedése ellenére, szeretne egy felelős és megbízható partner látszatát kelteni, amely a puha hatalmi céljait erősíti. Ennek ellenére, azonban Kína is tudatában van annak, hogy az ázsiai kultúra több szempontból meredeken különbözik az európai kultúrától, amely olyan mereven ragaszkodik az olyan alapvető értékekhez, mint az emberi jogok tiszteletben tartása, a demokrácia intézménye vagy a szólásszabadság elvei. Ez önmagában is megnehezíti Kína helyzetét Európával folytatott diplomáciai kapcsolatában és puha hatalmi befolyásának növelésében. Ennélfogva Kína leginkább a közös vonásokra helyezi a hangsúlyt, mint például a multipolaritás és a multilaterális kapcsolatok szorgalmazása.⁹³

Kína azonban továbbra is egy dolgot tehet, a kultúrán keresztül próbál az európai kultúrára és magára a társadalomra hatni puha hatalmi eszközeinek a segítségével. Hisz az európai kultúra és civilizáció természeténél fogva nyitott más kultúrák és értékek megismerésére, így miért ne sikerülhetne ez Kína és a kínai nyelv és kultúra esetében. Ez azonban természetesen nem jelent garanciát arra, hogy az európaiak és talán a fejlett országok jobb véleménnyel és befogadóbbak legyenek a Kína által képviselt politikai rendszerrel szemben.

A kínai puha diplomácia legfőbb gyengesége, alapvetően maga a kínai rendszer korlátaiból adódik. Bármekkora mértékű is lehet Kína puha hatalmának a fejlesztésére irányuló törekvései, ha a rendszer meghatározó hiányosságokkal küzd úgy, mint a társadalom szigorú ellenőrzése, a médiát és a közvéleményt befolyásoló cenzúra, vagy az átláthatatlan kínai politikai rendszer. Kína puha hatalma akkor lesz valóban hiteles, ha ezeken a gyengeségein képes és hajlandó javítani, amelyek nemhogy saját presztízsen emelnének, de a kommunikációs és kulturális befektetései is mihamarabb megtérülnének.⁹⁴ Kulturális vonatkozásban kérdést vet fel a kínai nyelv európai és világszintű vonzereje.⁹⁵

---

⁹³ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, *Nemzet és Biztonság*, 3 évf. 2010/5. szám, p. 60, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁹⁴ U.I. p. 61.

⁹⁵ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 185. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

Bár Kína rendkívüli mértékben támogatja a kínai nyelv oktatását a világ számos pontján, felmerül a kérdés, hogy sikerül -e neki ugyan olyan mértékű érdeklődést kiváltania, mint az angol nyelv. A két nyelvet összevetve, egyértelműen megállapítható, hogy a kínai nyelv sokkal összetettebb és nehezebb megtanulni. Míg az angol a latin ábécére épül – és huszonhét betűt tartalmaz -, addig a kínai több ezer írásjelet különböztet meg, öt féle zenei szótaggal. Ennek ellenére azt gondolom, hogy a kínai nyelv legfőképpen az Egy Övezet Egy Út kezdeményezés révén nagy érdeklődésnek örvend, amely mindinkább az üzleti élet és a gazdasági, valamint partnerségi kapcsolatokban játszik jelentős szerepet. Kína további gyengesége, a világmárkák terén látszik. Míg a nyugati hatalmak számos világmárkát tudhatnak magukénak, addig Kína ennek csekély mértékét képes felmutatni, legyen szó a számítástechnikáról, divatmárkákról vagy az autóiparról.⁹⁶

Ameddig a kínai vezetés nem látja be, hogy a soft power kulturális, gazdasági és külpolitikai törekvéseinek a sikere nagyban függ Kína belső – jogi, társadalmi, gazdasági és politikai – rendszerétől, addig Kína célkitűzéseinek eredménye sokáig el fog maradni a remélttől, akár a nyugati hatalmakkal összehasonlítva.⁹⁷ Összességében azonban elmondható, hogy míg a fejlődő országok lehetőséget látnak Kína puha hatalmi törekvésében, addig a nyugati társadalmak számára – mint Kína gazdasági és kereskedelmi partnerei – mindinkább szükség van a bizalom és az alapvető partnerség kiépítésére.⁹⁸

Ugyanakkor elképzelhető, hogy ambiciózus törekvéseinek és elszántságának köszönhetően Kína lesz a világ vezető hatalma, megelőzve ezzel az Amerikai Egyesült Államokat. Az utóbbi évtizedekben az ázsiai ország hatalmas változásokon ment keresztül. 1,4 millió fős lakosságával a világ legnépesebb és legnagyobb iparával rendelkező országa, bizonyos jóslások szerint pedig pár éven belül a legnagyobb gazdaságot is a magáénak tudhatja. Kutatás-fejlesztés szempontjából 2035-re akár az USA-t is megelőzheti, nem beszélve hadiipari fejlesztéseiről és a világ legnagyobb hadseregéről.⁹⁹

---

⁹⁶ Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3 szám, p. 185. Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

⁹⁷ Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 64, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

⁹⁸ U.I. p. 65.

⁹⁹ Huszák Dániel: Elképesztő ütemben húzik Amerika legnagyobb riválisa – Hamarosan új szuperhatalom válik a világ urává? Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20211222/elkepeszto-utemben-hizik-amerika-legnagyobb-rivalisa-hamarosan-uj-szuperhatalom-valik-a-vilag-urava-top10-sztori-10-516144>, Letöltve: 2022. 04. 18.

Az Egy Övezet Egy Út kezdeményezés alapvetően Kína gazdasági befolyásának növelése érdekében jött létre, mindezt egy puha hatalmi köntösbe bújtatva. Az utóbbi időben azonban Kína geopolitikai befolyásának elsődleges eszközévé nőtte ki magát. A háromezer milliárd dolláros Selyemút alapvető célja Kínát összekötni Északkelet-Afrikával és Nyugat-Európával, logisztikai és infrastrukturális beruházásokon keresztül. Az elképzelés lényege, hogy a fejlesztéseket a kínai bankok finanszírozzák, kínai kivitelezés és kínai munkaerő bevonásával. Kína elsősorban a fejlődő országokat célozza meg beruházásaival, ahol a megrendelő ország cserébe fejlett infrastruktúrával és ennek következtében intenzívebb kereskedelemmel fog gyarapodni. A képlet nagyon egyszerű, azonban sokszor a gyakorlat mást mutat. A kínai vezetés olyan költséges projekteket visz a már így is anyagilag nehéz helyzetben lévő országokba, ahol a bedőlt hitelek következtében Kína politikai és gazdasági szívességeként cserébe rendezi az adósságokat. Kérdés tehát, hogy meddig mehet el Kína és használhatja fel a puha hatalom által képviselt értékeket? Mindenesetre, amennyiben Kína a tervek szerint eléri céljait és ezzel a világ legnagyobb és legbefolyásosabb hatalma lesz, nem biztosíték arra, hogy az USA által már kikövezett úton olyan kulturális, politikai és gazdasági befolyást érjen el, mint ahogy azt az Amerikai Egyesült Államok már korábban ezt demokratikus úton megtette.¹⁰⁰

2.2 USA és a Soft Power

Ha meg szeretnénk határozni, hogy Amerika mikortól kezdett komolyabban foglalkozni puha hatalmának növelésével, akkor talán az első világháború utáni időszakot tekinthetjük annak. Az USA ugyanis felhagyott az elszigeteltség politikájával és a nyitás felé fordult, megindítva ezzel az amerikai kultúra és a kulturális imperializmus hódítását olyan kommunikációs csatornákon keresztül, mint a média, vagy a nyomtatott sajtó, köszönhetően a második ipari forradalom vívmányainak (rádió, televízió stb.). A média és a kultúra – úgy, mint sajtó, a filmek, a zene vagy a színház – egy olyan amerikai életérzést közvetített, amelyek más kultúrák által is követendőek lettek, annak valamennyi vonzó aspektusával.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ Huszák Dániel: Elképesztő ütemben hízik Amerika legnagyobb riválisa – Hamarosan új szuperhatalom válik a világ urává? Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20211222/elkepeszto-utemben-hizik-amerika-legnagyobb-rivalisa-hamarosan-uj-szuperhatalom-valik-a-vilag-urava-top10-sztori-10-516144>, Letöltve: 2022. 04. 18.

¹⁰¹ Magyarics Tamás: Állandóság és változás az Egyesült Államok külpolitikai identitásában és eszköztárában, Budapest, Magyar Külügyi Intézet, 2012, p. 19.

Az amerikai kultúra és életérzés által közvetített értékek, egyhamar váltak alapvető normákká és követendő mintává, hiszen egy lehetőségekkel teli képet festett le, amely mindenki számára megközelíthető és elérhető. Az amerikai eszmének mindig is fontos részét képezte a vallás, amely nemre, fajra és társadalmi osztályra való tekintet nélkül egyetemes. Az amerikai történelem során, a vallás mindig kulcsfontosságú szerepet játszott az amerikai identitásban. Az „univerzalisztikus” vallás ennél fogva a 20. század radikális nézetei és ideológiáinak a harcában kitűnt, ezzel felértékelődve legfőképpen az amerikai külpolitikában. Így vált az amerikai szellem és érték a másikkal – más nemzetek és rendszerekkel - szembeni önmeghatározás eszközévé.¹⁰² Az amerikaiak által képviselt világnézet így vált automatikusan a „Jó” és a helyes világnézetté, szemben a kommunizmus, náciizmus „rossz” példaképeivel. Mivel Amerika kulturális hegemoniára törekedett, ezért az USA a puha hatalom terén is pozitív offenzívára tért át. Az amerikai hatóságok a CIA segítségével olyan rendezvényeket és kiadványokat, rádiókat támogattak, amelyek elvetették a kommunista értékrendet és amelyek az „új” amerikai ideológiát támogatták. Egy a CIA által támogatott program keretén belül például olyan programba kezdtek, mely során könyveket juttattak el olyan értelmiségiekhez, akiknek a kommunista uralom miatt ezek elérhetetlenek voltak.¹⁰³

Nem csak a világot, de Amerikát is új kihívás elé állította a kommunikációs csatornák ugrásszerű fejlődése, amely ezzel együtt bevonta a társadalom széles rétegét a nemzetközi rendszer új vérkeringésébe. Ezzel a változással, a kommunikáció monopóliuma is elvesztette jelentőségét, hiszen az állami szereplőkön túl a nem állami szféra is könnyen hozzájuthatott bármilyen információhoz. Megindult tehát az információért, illetve a kommunikációs csatornák feletti irányításért való küzdelem, a nemzetközi kérdések és problémák exponenciális növekedésével egy ütemben.¹⁰⁴ Joseph Nye a hatalmak felosztását egy három-dimenziós sakkjátékhoz hasonlította, melyben az első dimenziót a katonai hatalom, a másik két dimenziót pedig a gazdasági hatalom és a soft power – a puha hatalom - alkotja.¹⁰⁵

---

¹⁰² Magyarics Tamás: Állandóság és változás az Egyesült Államok külpolitikai identitásában és eszköztárában, Budapest, Magyar Külügyi Intézet, 2012, p. 19.

¹⁰³ U.I. p. 20.

¹⁰⁴ Szörényi András: A társadalmi diplomácia (public diplomacy) újraértelmezése a 21. században, Külügyi Szemle, 9. évf. 2010/4. szám, p. 138. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2010_04_A_tarsadalmi_diplomecia_.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

¹⁰⁵ Joseph Nye: The decline of America's Soft Power, Why Washington should worry, Forrás: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2004-05-01/decline-americas-soft-power>, Letöltve: 2022. 04. 20.

Nye lényegesnek tartja, hogy míg a katonai hatalom legfőbb szereplői a nemzeti kormányok, addig a gazdasági és a puha hatalom résztvevői nagy mértékben kiegészülnek a társadalom és a nem állami szektor részvételével.¹⁰⁶

A 20. és a 21. század fordulóján az Amerikai Egyesült Államok egyedüli hatalomként uralta a nemzetközi erőviszonyokat, mely egy rendkívül előnyös pozícióba helyezte az USA-t. Fontos volt tehát, hogy a nem állami szereplők és legfőképpen a társadalom bevonásával befolyásolja az emberek nézeteit és kialakítson egy olyan szemléletmódot, amely globális viszonylatban és világszinten megállja a helyét.¹⁰⁷

A 21. században a diplomáciai kapcsolatok rendszere, bizonyos átalakuláson ment keresztül, mind a szereplők, mind pedig a köztük lévő reláció alapján. A világon jelenleg több, mint 40 000 transznacionális vállalat végzi tevékenységét, a 250 000 külföldi leányvállalatával együtt. A 10 000 számot meghaladó nem állami (nem kormányzati) szervezet működik országhatárokon belül, amely jelentős arányt képvisel a nemzetközi aktivitáson belül. Ma több száz szervezet működik a világban, amelyek a kormányok közti együttműködést hivatottak szolgálni, köztük a globális (WTO, UNESCO, ENSZ stb.) és a regionális (EU, ASEAN, NATO stb.) szervezetek.¹⁰⁸ Egy országról alkotott kép tehát nagy mértékben függ nem csak a kormányok, de legfőképpen a nem kormányzati szervezetektől és a társadalom megítélésétől, melynek következtében kiemelt szerepet kapott Amerika politikáján belül a public diplomacy és a soft power hatalmának a fejlesztése.

Hamar rájöttek, hogy a nemzetközi megítélés, a társadalom véleményének a formálása és a fogyasztói normák alakítása, az államhatalom növelésének potenciális eszköze.¹⁰⁹ A Szovjetunió megszűnését követően az USA politikáját és 20. századi nézeteit nagyban meghatározták az olyan hatalmak, mint Japán, vagy Németország. Az erős demokratikus berendezkedéssel rendelkező államok kizárták mind a politikai, mind pedig a katonai versengés lehetőségét – ellenséggépp híján -, ami miatt Amerika figyelmét a gazdasági versenyre terelte. Az amerikai magánvállalatok a nemzetközi térben kiemelt szereppel bírtak, amelyet az USA-

---

¹⁰⁶ Joseph Nye: The decline of America's Soft Power, Why Washington should worry, Forrás: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2004-05-01/decline-americas-soft-power>, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹⁰⁷ Szörényi András: A társadalmi diplomácia (public diplomacy) újraértelmezése a 21. században, Külügyi Szemle, 9. évf. 2010/4. szám, p. 137. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2010_04_A_tersadalmi_diplomecia_.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

¹⁰⁸ Nagy Péter: Virtuális diplomácia-mítosz vagy valóság? Külügyi Szemle, 1. évf. 2002/1. szám, p. 91, Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2002_01_Virtuelis_diplomecia_-_mi_.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹⁰⁹ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 151. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

val folytatott kölcsönösen előnyös együttműködés tett lehetővé.¹¹⁰ Amerika a kereskedelem liberalizálásával így helyzeti előnyt tudott szerezni a potenciális riválisaival szemben, amely lehetővé tette, hogy ellenfelei az általa életre hívott új globális tér integrált részeivé váljanak. Az USA kétféleképpen tette ezt 1993-tól kezdve. Egyrészt a bővítés politikájának a segítségével új EU és NATO tagországok kerültek felvételre, melyek Amerika befolyása által egy új világrendbe csöppentek, hátrahagyva ezzel a szovjeturalom hagyatékait. Másrészt a fokozatos beillesztés által, mellyel potenciális vetélytársak - úgy, mint Kína - integrációját segítette elő.
111

Az Amerikai Egyesült Államok a 20. század óta kezdett el egyre nagyobb befolyást szerezni az európai kontinensen. Ez egyrészt annak volt köszönhető, hogy az USA jelentős szerepet vállalt a kommunizmus visszaszorításában, valamint a rendszerváltás utáni gazdasági, társadalmi és politikai átmeneti időszakban.¹¹² A Szovjetunió megszűnését követően a Közép-Európában bekövetkező politikai változásokat legfőképpen az USA szorgalmazta és kezdte el bizonyos szinte támogatni. Természetesen az amerikai soft power elsődleges célja nem volt más mint, hogy a liberális internacionalizmus és a demokratikus rendszerek kiépítésével új szövetségeseket és domináns pozíciót szerezzen az USA számára stratégiai szempontból igen fontos közép-európai térségben. Az akkori amerikai – Ronald Reagan és George H. Bush – adminisztráció, komoly tervvel rendelkezett egy-egy adott országra vonatkozóan. Jelentős pénzügyi támogatást nyújtottak például akkor a Szolidaritás mozgalomnak Lengyelországban, de az amerikai vezetésnek határozott elképzelései voltak a magyarországi helyzet rendezésére is, melynek során az akkori amerikai nagykövét Mark Palmer leginkább az ellenzék megerősödését szerette volna támogatni.¹¹³ Az USA tulajdonképpen úgy tekintett a volt Szovjet tömb országaira, mint amik majd a demokratikus értékek és az amerikai befolyás által bizonyos katalizátorai lesznek a régiótól keletre és a délre fekvő országoknak.¹¹⁴

---

¹¹⁰ Faust Anita: Az Egyesült Államok geostratégiai hatalomfelfogása és a hidegháború utáni világrend evolúciója az amerikai nemzetbiztonsági stratégiák tükrében, *Külügyi Szemle*, 20. évf. 2021/2. szám, p. 162. Forrás: <https://kki.hu/wp-content/uploads/2021/08/07-Faust.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹¹¹ U.I. p. 163.

¹¹² Magyarics Tamás: *Partnerek és szövetségesek, Mérlegen a magyar-amerikai kapcsolatok a rendszerváltás után*, In Grotius, BCE, Budapest, 2014, p. 1. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/QKXKJH/2014-10-18_magyarics_tamas_partnerek-es-szovetsegesek.pdf, Letöltve: 2022. 04. 22.

¹¹³ U.I. p. 5.

¹¹⁴ U.I. p. 6.

Természetesen Amerika elvárásainak eleget téve, a közép-európai térség államai, mind politikai mind pedig diplomáciai értelemben is megfeleltek Washington „feltételeinek”, melynek egyik kiemelkedő példája az iraki háború támogatása az Amerikai Egyesült Államok befolyása által.

115

A politikai átmenet és a demokratikus rendszer kiépítése utáni fő irányvonalat a gazdaság és annak strukturális átalakítása jelentette Közép-Európában és hazánkban is. Megkezdődött a külföldi tőke (FDI) egyre nagyobb arányban történő bevonása, ezzel együtt pedig a privatizáció megindulása. Az amerikai FDI mértéke ugrásszerűen megnövekedett a térségben, amely egyedül csak a német befektetések számát szárnyalta túl. Megkezdődött az amerikai multik és nagyvállalatok európai térnyerése, olyan cégek képviselésében, mint a General Electric, a Ford Motor Company, vagy a Microsoft. Természetesen Amerika puha hatalmi befolyása általi tőke bevonása, nemcsak az USA, de az európai államok számára is kedvezett. A régióban megtelepedett amerikai multik egyrészt a harmadik piac felé történő közvetítő csatornaként tekintettek ezekre a központokra, másrészt a fogadó ország számára fontos volt a cégek általi tőkebefektetéseken túl, az új vállalatvezetési struktúrák és „know-how”-k európai elterjedése. Ennek volt köszönhető többek között Magyarország áttérése a nyugat-európai piac modellre, valamint gazdaságának diverzifikációjára, amely részben lehetővé tette az ország Európai Unióhoz való csatlakozásához szükséges követelmények teljesítését.

Amerika a vonzó gazdasági modelljeinek köszönhetően, pénzügyi téren is jelentős befolyást szerzett a Nemzetközi Valutaalap és az IMF európai hódításával, mely az amerikai internacionális világrend alapját fektette le a második világháborút követően.¹¹⁶ A rendszernek és az USA gazdasági puha hatalmának köszönhetően, nemcsak Amerika, de a régió országai is kölcsönösen előnyös módon profitáltak. Az Amerikai Egyesült Államok egyértelműen elnyerte Közép-Európa bizalmát a liberális piaci modellel, a demokrácia és az általa oly erősen védelt emberi és polgári jogok tiszteletben tartásával. A Szovjetunióval szemben ezek az értékek egyértelmű biztosítékot nyújtottak a fejlődés reményében a kommunista ideológia hátra hagyására.¹¹⁷

---

¹¹⁵ Magyarics Tamás: Partnerek és szövetségeseik, Mérlegen a magyar-amerikai kapcsolatok a rendszerváltozás után, In Grotius, BCE, Budapest, 2014, p. 6. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/QKXKJH/2014-10-18_magyarics_tamas_partnerek-es-szovetsegeseik.pdf, Letöltve: 2022. 04. 22.

¹¹⁶ U.I. p. 8.

¹¹⁷ U.I. p. 9.

Amerika azonban nem csak gazdasági és külpolitikai, de kulturális értelemben is szeretett volna befolyást gyakorolni a régió országaira.

Az európai kultúrára alapozva, Amerika megcélozta az európai felsőoktatás intézményeinek bizonyos értelemben vett megreformálását. A magyar egyetemek továbbképzési programjai között elkezdtek megjelenni az amerikai tanulmányokat hirdető American Studies képzések és tanszékek, melyek rendkívül nagy érdeklődést mutattak.¹¹⁸

Megjelentek az olyan továbbtanulást és külföldi csereprogramokat ösztönző lehetőségek, mint az amerikai Fulbright-Hayes ösztöndíj, amely támogatta az USA-ban történő kutatási és tanulmányi, illetve munkavállalói ambíciókat.¹¹⁹ A 1978-óta létező Fulbright Program 2022-ben ünnepli fennállásának 30. évfordulóját hazánkban. Kiemelendő továbbá az Amerikai Kuckók névre hallgató hálózat, amely hazánkban jelenleg Budapesten, Debrecenben, Veszprémben, Pécsen és Szegeden is működik, melyek fő célja az amerikai kultúra és történelem bemutatása, valamint az amerikai angol nyelv terjesztése és oktatása mind gyermekek, mind pedig felnőttek részére egyaránt.

Az Amerikai Nagykövetség még számos kulturális, vállalati és tanulmányi programot szervez jelenleg is hazánkban úgy, mint a Nemzetközi Látogató Program, mely a vezetők szakmai fejlődését segíti, vagy a középiskolai tanárok továbbképzését elősegítő Study of the United States Institutes nyári tanfolyamai, vagy a diákok vezetői képességeire fókuszáló Benjamin Franklin Nyári Intézet Ösztöndíj lehetősége és a nyári tábora.¹²⁰ Később számtalan hasonló program és szervezet csatlakozott a kezdeményezéshez, többek között a HAESF (Magyar-Amerikai Vállalkozási Alap), a Kellner Alapítvány vagy a Soros Alapítvány.¹²¹ Amerika természetesen nemcsak a kulturális, hanem gazdasági puha hatalmi befolyását is szeretete volna növelni.¹²²

---

¹¹⁸ U.I. p. 11.

¹¹⁹ Magyarics Tamás: Partnerek és szövetségesek, Mérlegen a magyar-amerikai kapcsolatok a rendszerváltozás után, In Grotius, BCE, Budapest, 2014, p. 11. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/QKXKJH/2014-10-18_magyarics_tamas_partnerek-es-szovetsegesek.pdf, Letöltve: 2022. 04. 22.

¹²⁰ Usembassy.gov.hu: Tanulás és kultúra, Forrás: <https://hu.usembassy.gov/hu/education-culture-hu/>, Letöltve: 2022. 04. 23.

¹²¹ Magyarics Tamás: Partnerek és szövetségesek, Mérlegen a magyar-amerikai kapcsolatok a rendszerváltozás után, In Grotius, BCE, Budapest, 2014, p. 11. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/QKXKJH/2014-10-18_magyarics_tamas_partnerek-es-szovetsegesek.pdf, Letöltve: 2022. 04. 22..

¹²² Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 132

A Bush-adminisztráció hagyatékait – fegyveres és katonai erő dominanciája és unilateralizmust - felszámolva, egyre erőteljesebb igény fogalmazódott meg egy demokratikusabb szemléletű külpolitikai stratégia kialakítására.

A 2005-ben létrejövő Truman National Security Project fő irányvonalként egy olyan külpolitikát célzott meg, amely egyensúlyban van az ideológiai és a realizmus értékei szempontjából. Amerika nemzeti stratégiára irányuló tervei között szerepelt, egy olyan stabil rendszer kialakítása, amely a szabadság és biztonság értékein alapszik és amiben a diplomácia kulcsfontosságú szerepet fog kapni. ¹²³

Barack Obama 2009-es beiktatásával az amerikai vezetés és külpolitika új fordulatot vett. Obama személye Bush-al ellentétben, egy bizonyos idealizmust testesített meg, melyhez mind hozzájárult az elnök politikai előélete, valamint önmagához és az emberekhez való hozzáállása. Obama magasabb szintre emelte az amerikai soft power, jobban mondva ő testesítette meg Amerika puha hatalmi erejét, mivel hitt a konzultáció, a diplomácia és politikai párbeszéd erejében. Választási kampányának fő üzenete nemcsak az amerikai népnél, de nemzetközi szinten is elérte hatását. Kiemelte a multilateralizmus fontosságát, a párbeszéd építő jellegét, felhívta a figyelmet az olyan globális problémák megoldásának szükségességére, mint a klímaváltozás, vagy az iraki háború lezárása. ¹²⁴

Az Obama-adminisztráció az újdonság erejével hatva kezdett el nyitni a Közel-Kelet felé, mely során nemcsak Irán felé való közeledése, de a teheráni kormány irányába történt pozitív változások kezdtek látszani. Az új kormány kulcsfontosságúnak tartotta Amerika az Iszlám Államon belüli tekintélyének hírnevének és ezzel együtt soft power erejének a visszaállítását. További kiemelt témák volt még többek között az izraeli-palesztin kérdés, vagy az Iránnal folytatott nukleáris vita. ¹²⁵

A kormány a Bush-adminisztráció által okozott negatív hozadékaival – gazdasági helyzettel - kellett eleinte szembe néznie, aminek következtében a külpolitika főbb kudarcai igazán rávilágítottak az USA gyengeségeire.

---

¹²³ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 109

¹²⁴ Huffpost.com: Obama Berlin speech: See video, photos, Full script transcript, Forrás: [Obama Berlin Speech: See Video, Photos, Full Speech Transcript | HuffPost Latest News](#), Letöltve: 2022. 04. 26.

¹²⁵ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 112

Az ország afganisztáni és iraki nemzetépítésre vonatkozó törekvései, Amerika Bush-adminisztráció által örökölt gyenge gazdasága miatt és az erőforrások szűkösségének köszönhetően nem éppen az előre elgondolt tervek szerint ment. George W. Bush nyolcéves kormányzása alatt, az USA hatalmát és befolyását gyengítő folyamatok és hatalmi átrendeződés volt megfigyelhető, amely leginkább a megerősödő és feltörekvőben lévő államok helyzetét erősítette.¹²⁶

Amerika külpolitikáját a XXI. század első felétől kezdve az ázsiai országok és legfőképpen Kína megerősödése foglalkoztatja, illetve az alakulóban lévő amerikai-kínai kapcsolat – annak is leginkább a gazdasági vonulata - került központi helyre.¹²⁷

Amerika annak érdekében, hogy ellensúlyozza Kína feltörekvő dominanciáját kulcsfontosságúnak tartotta Amerika Indiával kialakított kapcsolatának további ápolását és elmélyítését, amellyel USA elsődleges célja Kína regionális ellensúlyozása.¹²⁸ Washingtonnak tehát két fronton kellett helytállni, mind Kína mind pedig India erősödő gazdasági erejével és potenciáljával számolnia kellett a Közel-Keleten egyaránt. Washington helyzetét nagyban megnehezített a két ázsiai hatalom közel-keleti befolyása és együttműködése.¹²⁹

Kína és India mellett a közel-keleti régióban Oroszország befolyásával is számolnia kellett az USA-nak. Vlagyimir Putyin elnöksége alatt Oroszország a 2000-es évektől kezdődően mind politikai mind pedig gazdasági értelemben megerősödött, ennek köszönhetően egyre hatékonyabb módon volt képes a Közel-Keleten érdekeit érvényesíteni és alakítani a régió sorsát.¹³⁰ A 2000-es évektől Amerika gazdasági növekedése pontosan 2007-nél torpant meg és kezdett elmaradni Kína meginduló és prosperáló gazdasági mutatóitól. Az Európai Unió gazdasági helyzete nagy mértékben függött az amerikai „hitelbuboréktól”, így a 2007-2008-as pénzügyi és hitelpiaci válság, 2008 őszétől kigyűrűzött egész Európa szerte. Amíg Európa és

---

¹²⁶ Thomas Renard: A Bric in the World: Emerging Powers, Europe and The Coming Order, Forrás: <https://www.egmontinstitute.be/a-bric-in-the-world-emerging-powers-europe-and-the-coming-order-2/>, Letöltve: 2022. 04. 26.

¹²⁷ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 113

¹²⁸ Hada Béla: Az indiai biztonság- és védelempolitika alapvonalai, 2. évf. 2009/1. szám, p. 3, Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/hada_bela-az_indiai_biztonsag_es_vedelempolitika_alapvonalai.pdf, Letöltve: 2022. 04. 27.

¹²⁹ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 115

¹³⁰ Roger E. Kenet: The return of imperial Russia: Russia and its neighbors, ACDIS Occasional Paper, Illinois University of Illinois at Urbana-Champaign, 2008, pp. 9-10

Amerika elérte a válság melypontját, addig a BRICS országok növekvő, 5 százalékos GDP-t produkáltak.¹³¹

Az Obama-adminisztráció egy jelentős pénzügyi mentőcsomaggal volt képes a válság tejes elmélyülését megállítani. Természetesen ezzel egy időben az amerikai államadósság exponenciálisan növekedett és 2012-re elérte a 16 ezer milliárd USA dollárt, ezzel kockáztatva a központi költségvetést mérlegét, valamint Amerika gazdaságának versenyképességét. A monetáris politika gyengesége miatt a kilábalás folyamata elhúzódott, melyet a 2012-es év folyamán rendkívüli bizonytalanság övezett.¹³²

Amerika számára nélkülözhetetlen volt egy mérsékelt amerikai jelenlétet előirányzó külpolitika. A 2008-as gazdasági válságtól kezdődően, az USA számára prioritást az amerikai társadalmi problémák, a szociális és az ország gazdaságát érintő kérdések kezdtek el kulcsfontosságúvá válni, ezzel felváltva a nemzetbiztonsági kérdéseket.¹³³ A szeptember 11.-ei események, illetve az USA közel-keleti politikája rávilágított Amerika puha és kemény hatalmi eszközeinek egyensúlybeli kérdéseire és arra, hogy többek között a terrorizmus elleni küzdelemben a puha hatalmi eszközök dominanciája fog hosszú távon hatást elérni.¹³⁴

A liberális internacionalista felfogás szerint az amerikai hatalom dominanciája függ a liberális normák és intézményektől, amelyek globális közjavakként biztosítják az USA és más nemzetek érdekeit, valamint a nemzetközi rend hosszú távú működését. A rendszer alapjait alkotó intézmények és normák ugyanakkor a nemzetek közti együttműködés és partnerségi kapcsolatok által képesek fennmaradni, melynek következtében Amerikának is érdekében áll ezen kapcsolatok ápolása.¹³⁵

Amerika egyértelmű katonai fölényének és a nemzetközi rendszerben betöltött kulcsfontosságú hegemon szerepének köszönhetően, a globális térben zajló hatalmi versenyben mind a gazdasági tényezők, mind pedig a soft power jelentősége felértékelődött. A USA terrorizmus ellen folytatott háborúja, jelentős mértékben befolyásolta és gyengítette Amerika pozícióját a nemzetközi erőviszonyban, melynek következtében puha hatalmi befolyása is csorbát

---

¹³¹ Dominic Wilson et al.: The BRICs remain in the Fast Lane, Goldman Sachs Global Economics, Commodities and Strategy Research, Issue no: 2011/06, Forrás: <https://www.goldmansachs.com/insights/archive/archive-pdfs/brics-remain-in-the-fast-lane.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 27.

¹³² Marc Labonte: Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions, CRS Report, Forrás: [Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions \(fas.org\)](https://fas.org/monetary-policy-and-the-federal-reserve-current-policy-and-conditions), Letöltve: 2022. 04. 27.

¹³³ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 158

¹³⁴ Joseph Nye: The future of power, Public Affairs, New York, 2011

¹³⁵ John Fonte: Book Review of Robert Kagan's of Paradise and Power, Forrás: [Book Review of Robert Kagan's "Of Paradise and Power" - by John Fonte \(hudson.org\)](https://hudson.org/book-review-of-robert-kagan-of-paradise-and-power), Letöltve: 2022. 04. 28.

szenvedett. Fontos volt tehát, hogy soft power hatalmának erősítésével visszanyerje korábbi befolyását.¹³⁶ Az Amerikai Egyesült Államok hegemon hatalmi státusának biztosítása és prosperitása érdekében az átalakulóban lévő globális térben zajló változások következtében merőben új kihívásokkal kellett, hogy megküzdjön.¹³⁷

2.3 SWOT analízis - Soft Power

Erősségek (Strengths)

A soft power alapvető lényege a vonzás és a hatásgyakorlás képessége, aminek köszönhetően egy adott állam irányíthatja azon gazdasági és politikai folyamatokat, melyekre kevésbé lenne képes ezen képessége nélkül. Egy állam mind regionális mind pedig globális szinten képes érdekeit érvényesíteni és véleményének hangot adva hatást gyakorolni a világpolitikára.¹³⁸ Önmagában egy békés eszközről beszélünk, amely diplomatikus keretek között képes konfliktusok, vagy globális problémák megoldásában eszközként szolgálni. A soft power képes a különböző kultúrákat összekötni, melynek segítségével államok közti (gazdasági, politikai, kereskedelmi stb.) együttműködések jöhetnek létre. A soft power, ha megfelelő célok mentén alkalmazzák (szándéka tiszta), akkor építő jellegének köszönhetően, hosszú távú partnerség és kapcsolati háló kialakításában kulcsfontosságú tényező lehet.

Lehetőségek (Opportunities)

A soft power talán első számú lehetősége, a puha hatalom csatornáiban és eszközeiben rejlik, amin keresztül képes közvetíteni üzenetét. A tudományos és technológiai fejlődésnek, valamint a világban zajló információs forradalomnak köszönhetően, az az állam, amely felismeri a puha hatalom előnyeit, képes puha hatalmát fejleszteni és birtokában is van ezeknek az eszközöknek és csatornáknak, az tudja igazán érdekeit érvényesíteni és befolyással lenni a világban zajló folyamatokra. Mivel nem lehet konkrétan meghatározni és mérni, éppen ezért végtelen módon

---

¹³⁶ Magyarics Tamás: Az unipoláris rend menedzselése: az Egyesült Államok hegemoniája a hidegháború után, 10. évf. 2011/3. szám, Forrás: https://library.hungaricana.hu/hu/view/KULUGY_KulugyiSzemle_2011/?pg=455&layout=s, Letöltve: 2022. 04. 01

¹³⁷ Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakdolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 158

¹³⁸ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 152. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

és mennyiségben fejleszthető. A kommunikáció, a művészetek, a kultúra és még megannyi platform szolgál a puha hatalom közvetítése általi befolyásolásra.

Veszélyek (Threats)

A nemzetek közötti együttműködések és egyezmények meghatározó szerepet játszanak a globális problémák megoldásában. A különböző megállapodások az államok céljait és tevékenységeit szorosabbra fűzhetik, amellyel helyi és nemzeti, valamint regionális és világszinten hatással lehetnek a politikai, gazdasági vagy akár kereskedelmi folyamatokra.¹³⁹

Amennyiben egy ország nem fejleszti puha hatalmi képességét, érdekérvényesítő ereje csorbulhat, illetve befolyása csökkenhet. Ennél fogva olyan kötelező érvényű feltételek szabhatók ki, amelyek egyébként az állam akaratának ellent mond és amely puha hatalmi befolyásának köszönhetően akár elkerülhető lehetett volna.¹⁴⁰ A puha hatalom a befolyásolás által hitelességet kell, hogy sugározzon. Ha azonban ez a képessége sérül és a manipuláció ténye fennáll, akkor azonnal elveszti hitelességét.¹⁴¹

Gyengeségek (Weaknesses)

A soft power önmagában nem kézzelfogható és nem mérhető. A puha hatalom fontosságát, egyedül annak hiányából felmerülő költségeivel és az abból származó hátrányaival lehet körvonalazni.¹⁴² További gyengeségei közé tartozik, hogy az államok a puha hatalom csak bizonyos eszközeit képesek ellenőrizni.¹⁴³

A kormányok a médiára gyakorolt hatása a soft power csatornájának olyan területe, amelyet az államok csupán minimális mértékben képesek kontrollálni, vagy számukra kedvező mederbe terelni az általuk közvetített információkat. A hard power-el szemben a puha hatalom leginkább indirekt módon és akkor is főként hosszú távon képes eredményt produkálni. Továbbá sokkal több idő a soft power képességeket kiépíteni és ugyan olyan hamar le is lehet őket rombolni. Gondoljunk csak bele, mennyi idő és energia egy állam puha hatalmának kiépítése. Egy olyan hatalomról beszélünk, ami több tényező együttes kölcsönhatásáról függ. A puha hatalom olyan,

---

¹³⁹ U.I. p. 156.

¹⁴⁰ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 156. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹⁴¹ Btk.ppke.hu: A public diplomacy, mint a soft power sikerének titka és eszközei a NATO-ban, Forrás: <https://btk.ppke.hu/karunkrol/intezetek-tanszekek/nemzetkozi-es-politikatudomanyi-intezet/iq/a-public-diplomacy-mint-a-soft-power-sikerenek-titka-es-eszkozei-a-nato-ban>, Letöltve: 2022. 04. 25.

¹⁴² Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 155. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹⁴³ U.I. p. 156.

mintha egy tehetséges zongorista egész életén át tartó munkája gyümölcseként megszerzett hírnevét, egy rosszul megkomponált zenemű képes lenne lerombolni egy előadás alkalmával. A hírnév is olyan, mint a soft power, hosszú évek kemény munkája.¹⁴⁴ A kérdés továbbra is az, hogy miben mérhető a puha hatalom ereje és mi alapján jósolható meg a soft power folyamatokra gyakorolt hatása és általa a politikai kimenetek végeredménye.¹⁴⁵

2.4 SWOT analízis - Hard Power

Erősségek (Strengths)

A nemzetállamok korábban a katonai erőt (hard power) tartották olyan állami monopóliumnak, amely képes volt a katonai hadműveletek által megjósolni egy fegyveres konfliktus kimenetelét, annak mérhető tulajdonságának köszönhetően.¹⁴⁶ A legjelentősebb eszköz tehát a katonai hatalom, amely a világ bármely részén bevethető bizonyos geopolitikai célok elérése érdekében.¹⁴⁷ A katonai hatalom jelentősége és előnye az adott időben bekövetkezett hatása által mérhető, eredménye azonnal realizálható. Egy nemzetállamot legfőképpen az előbb említett katonai erő, illetve a hard power másik eszköze, a gazdasági erő által szokták meghatározni.

Egy állam gazdasági ereje (technológiai fejlettség, demográfiai adatok, export/import stb.) által képes döntő befolyással lenni a globális tendenciákra, melynek eszköze lehet szankció, vagy nyomásgyakorlás. Ha egy állam képes ezen hard power elemek együttes birtoklására, akkor befolyása annál nagyobb mértékű lesz.

---

¹⁴⁴ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 155. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

¹⁴⁵ Mogyorósi Alexandra: India puha ereje, Forrás: [India puha ereje | PAGEO Geopolitikai Kutatóintézet](https://www.pageo.hu/india-puha-ereje), Letöltve: 2022. 04. 25.

¹⁴⁶ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 156. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

¹⁴⁷ Tóth Péter: Hatalmi átrendeződés a világban, Milyen lesz az új világrend?, Forrás: <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/prezentacio.original.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 29.

Lehetőségek (Opportunities)

A katonai hatalom egyik potenciálja a haderő, a katonai és haditechnikák folyamatos fejlesztésében rejlik. Ha egy állam rendelkezik megfelelő gazdasági erővel, illetve a kutatás-fejlesztéshez szükséges monetáris tartalékokkal, akkor a haditechnika fejlettsége hamar gyors ütemű fejlődésen mehet keresztül. A katonai erőt nemcsak nemzeti és regionális szinten, de szövetségek és uniók által is lehet növelni a nemzetközi térben.

Veszélyek (Threats)

A hard power legfőképpen a katonák és utánpótlások, valamint a katonai és harcászati eszközök készletétől, valamint bázisától függ. Fontos a nemzet aktív és folyamatos részvétele az utánpótlás nevelésben és a honvédelmi oktatás terén, hiszen egy nagyobb háborús konfliktus esetén jelentős károkat képes elszenvedni egy állam. Elengedhetetlen továbbá a megfelelő stratégia és haditerv kidolgozása. Egy nagyobb katonai bázis esetén is döntő tényező lehet, hogy az adott állam rendelkezzen egy minden esetben alkalmazható és alaposan előre megtervezett stratégiával.

Gyengeségek (Weaknesses)

A hard power koncepciója csakis akkor működik, ha a két fél hatalmi státusza és ereje relatíve különbözik. A kemény hatalom tehát alapvetően függ a szemben álló felek erejétől és hatalmi súlyától. A hard power további gyengesége, hogy az erő és agresszió hatására a konfliktus eszkalálódásának köszönhetően az ellentétek még jobban kiéleződnek, mintsem megoldódnának. A háborúnak nincsen igazi nyertese, hiszen egy háború számos emberáldozatot, gazdasági és pénzügyi tartalékok felélését jelenti a győzelem érdekében, mind a vesztes, mind pedig a nyertes állam számára.¹⁴⁸ Egy háborús konfliktusból való kilábalás hosszú folyamat, amely nemcsak a haderő (katonák) utánpótlását és hadieszközök pótlását jelenti, hanem az ország szociális és társadalmi vonatkozásában történő helyreállítását is jelent.

---

¹⁴⁸ Tulika Tandon: What is the difference between Hard Power and Soft Power?, Forrás: <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/what-is-the-difference-between-hard-power-and-soft-power-1608095574-1>, Letöltve: 2022. 04. 29.

2.5 SWOT analízis – kínai Soft Power

Erősségek (Strengths)

A kínai soft power erőssége elsősorban nem más, mint annak valódi vonzó tényezője. Kína soft power befolyásának köszönhetően puha hatalmi – gazdasági – ereje számos befektető és exportőr számára jelent elsődleges opciót. Nem csoda hiszen ma már a világ legnagyobb gazdaságával rendelkezik és amelynek folyamatos erősödését a 6-10 százalékos növekvő gazdasági mutatók is bizonyítanak. Kína piaca nemcsak területileg, de fogyasztószámban (több, mint egymilliárd) is első számú. Kína folyamatosan fejlődő gazdaságára irányuló kezdeményezései, az ország kommunikációja, vagy gondoljunk csak a világban létező kínai közösségek és diaszpórák számára, vagy akár az áruk kereskedelmi mennyiségére - ezek mind olyan vonzó tényezők, amely a legtöbb befektetőt arra készíti, hogy Kínába fektesse be tőkáját, háttérbe szorítva ezzel más országok ilyen fajta törekvéseit. Mindez az ázsiai ország soft power jelenlétének és erősségének köszönhető. ¹⁴⁹ A kínai soft power erőssége a kínai kultúra vonzerejéből is adódik – úgy, mint az ősi kínai vallás és filozófia, valamint a kínai vezetési kultúra - hiszen közvetlen hatással vannak a kínai menedzsmentre és a szervezetek alapvető irányítási modelljeire. ¹⁵⁰

A gazdasági modellre a kínai családi vállalkozások hálózatos szerkezete a jellemző, amelyek összekapcsolják a mezőgazdaság, a kézműves, valamint feldolgozóipar egyes területeit. A kínai diaszpórák által ezeknek a kiterjedt hálózata már több évszázada megfigyelhető és amely leginkább képviseli a kínai kultúra jellegzetességeiből adódó menedzsment és irányítási modell alapjait. ¹⁵¹

Gyengeségek (Weaknesses)

Kína és az USA rivalizálásában kulcsfontosságú szerepet kap a soft power kérdésköre. Ugyan Kína próbál lépést tartani Amerikával, azonban a puha hatalmi befolyása még messze elmarad az USA mögött. Bár az Egy Övezet Egy Út (OBOR) önmagában véve egy szépen megkoreografált elképzelés, azonban az OBOR egyre több negatív visszajelzést kap. ¹⁵²

---

¹⁴⁹ P. Szabó Sándor – Horváthné Varga Polyák Csilla : Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok terén, II. Kötet, Gazdasági Kapcsolatok, Budapest Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2020, p. 197.

¹⁵⁰ U.I. p. 38.

¹⁵¹ U.I. p. 39.

¹⁵² Kiss László: Amerika és a ma globalizációja – 1. rész, Kerekasztal-beszélgetés, Esély, 31. évf. 2020/2. szám, p. 122. Forrás: http://www.esely.org/kiadvanyok/2020_2/esely-2020-2_vegleges_84-103_kerekasztal.pdf, Letöltve: 2022. 04. 23.

Egyik ilyen példája a Konfuciusz Intézet hálózatának a kiépítése világszerte, amely azonban többek között Amerikában is igen heves ellentéteket és vitákat eredményezett. Az amerikai megítélés szerint az OBOR nem más, mint a kínai autoriter hatalom egyfajta kivetülése. Az amerikaiak többsége a kínai nyelvtanulás és a kínai kultúra megismerésében leginkább az egzotikumot vélik felfedezni, amely a kínai kultúra megismerésére sarkallja őket. Ennél fogva nem a partnert látják Kínában, hanem az ősi kínai kultúra megismerése hajtja őket. Természetesen felvetődik a kérdés, hogy a kínaiak kezdeményezése, igazából nem is a kínai írás (kalligráfia) a kínai harcművészetet szeretné hirdetni, mindinkább jelenti a kínai szocializmus köntösbe bújtatott álcáját. Amerikában éppen ezt felismerve döntött már úgy számos egyetem, hogy elzárkóznak a Konfuciusz Intézetek elől, vagy megszakítják az eddigi együttműködést és támogatást.¹⁵³ Elmondható tehát, hogy bár a koncepció önmagában megállja a helyét, de a helyi (gazdasági, politikai és társadalmi) viszonyok nagyban befolyásolják és alapvetően meghatározzák egy ilyen kezdeményezés fogadtatását.

Lehetőségek (Opportunities)

Az Egy Övezet Egy Út sok elemző és bizonyos jóslások szerint, egy igen hatékony eszköze a kínai befolyás növelésének. A fogadó országok nemcsak a kelet kultúrájának megismerését, hanem a kínai kormány befektetései révén a saját gazdaságuk és kereskedelmük fellendülését látja benne. Ez természetesen mind a kínai vezetés, mind pedig a fogadó országok számára jelent hosszú távú lehetőségeket. Kína talán valóban nem a hegemon hatalom címét szeretné elnyerni, hanem már azzal is beérné, amennyiben az európai nemzetállamokat nem fűzne szorosabb kapcsolat Amerikához. Kína elsődleges célja az európai piacok által a kínai befektetők európai térnyerése, valamint az európai know-how-k és technológiákhoz való hozzáférés lehetősége. Kína számára bejutni az európai piacra és a kereskedelem vérkeringésébe, óriási siker, amely hatványozottan erősítheti nemcsak puha hatalmát, de hatással van (puha hatalmi) gazdasági befolyására is.¹⁵⁴ Kína az Egy Övezet Egy Út kezdeményezéssel természetesen gazdasági növekedését és pozícióját szeretné megerősíteni.

155

---

¹⁵³ Kiss László: Amerika és a ma globalizációja – 1. rész, Kerekasztal-beszélgetés, Esély, 31. évf. 2020/2. szám, p. 122. Forrás: http://www.esely.org/kiadvanyok/2020_2/esely-2020-2_vegleges_84-103_kerekasztal.pdf, Letöltve: 2022. 04. 23.

¹⁵⁴ Huszák Dániel: Amerikai gyarmat lesz Európa? Veszélyes jövőt jósol a szakértő, Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20211012/amerikai-gyarmat-lesz-europa-veszelyes-jovot-josol-a-szakerto-504690>, Letöltve: 2022. 04. 23.

¹⁵⁵ Matus Tibor: Jackie Chan – A kemény ököl vagy a puha erő? Forrás: <https://ma7.sk/tollhegyen/jackie-chan-a-kemeny-okol-vagy-a-puha-ero>, Letöltve: 2022. 04. 24.

Bár a katonai erejét leginkább Dél-Kelet Ázsiában alkalmazza, azonban a távolságok áthidalására a kultúra és a gazdasága általi puha hatalma egy hatékony eszköznek minősült számára. Kína arra jött rá, hogy ha befolyást és gazdasági előnyt akar szerezni, akkor azt leginkább a kultúrán keresztül tudja megtenni. Gazdasági befolyásának köszönhetően az utóbbi években megcélozta a futballt és a hollywoodi filmipart. Hatalmas pénzeket ölnek bele amerikai focisták felvásárlásába és ezzel együtt az utánpótlás nevelésébe, annak érdekében, hogy a kínai futballt fellendítsék. Mivel a kínai filmek és a kínai kultúra távol áll mind az amerikai, mind pedig az európai kultúrától, ezért a kínaiak máshonnan kezdték el megközelíteni a filmipart. Rájöttek arra, hogyha elkezdik felvásárolni a hollywoodi filmstúdiókat és mozi-hálózatokat, akkor annál nagyobb befolyásuk lesz arra, hogy milyen filmek legyenek műsoron, vagy akár, hogy kínai színészek is szerepet kapjanak az amerikai filmek vásznain. Erre jó példa, a Marvel Comics Vasembere, vagy Amerika kapitánya, amelyeket már kínai kézben lévő stúdióban forgattak.¹⁵⁶ Kína tehát, több fronton próbál puha hatalmi erejének érvényt szerezni.

Veszélyek (Threats)

Kína külgazdasági céljainak megvalósítása és kereskedelmi kapcsolatainak kiépítése rohamosan fejlődik. A kínai soft power térhódítása és az együttműködési megállapodások, valamint annak formái azonban árnyékot is vethetnek Kína puha hatalmi pozíciójára. Peking számára ugyanis fontos, hogy prosperáló gazdasága és kereskedelmi kapcsolatainak bővülése érdekében a világ ne Peking gyengeségeire – a politikai rendszer és a társadalmi problémákra – koncentráljon, hanem kiemelje Kína gazdag ősi kultúráját, gazdaságának egyre bővülő sikereit és békés szándékait egy felelősségteljes nagyhatalom képében.¹⁵⁷ Fontos tehát, hogy Kína – prosperáló gazdasága ellenére – ne csak a gazdasági erejére koncentráljon – hanem a kultúráján keresztül próbálja meg, a globális kérdésekre és problémákra reagálni.¹⁵⁸ A smart power alapvető hátránya, hogy nem mérhető, ennek ellenére láthatjuk, hogy aki nem használja kellő mértékben a vonzás és befolyásolás hatalmát, az kevésbé tud érvényesülni a nemzetközi erőegyensúlyban és megfelelni a nemzetközi kihívásoknak. Ennek következtében bár Kínának egyik erőssége a kultúrájából ered, azonban vigyáznia kell, nehogy pont épp ez szabjon gátat neki és lépjen fejlődésének az útjába.

---

¹⁵⁶ Matus Tibor: Jackie Chan – A kemény ököl vagy a puha erő? Forrás: <https://ma7.sk/tollhegyen/jackie-chan-a-kemeny-okol-vagy-a-puha-ero>, Letöltve: 2022. 04. 24.

¹⁵⁷ Szabó Sándor – Horváthné Varga Polyák Csilla: Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok terén, II. Kötet, Gazdasági Kapcsolatok, Budapest Nemzeti Közszerzői Egyetem, , 2020, p. 120.

¹⁵⁸ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 147. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Hiszen egy olyan rendszer, amely alapvetően kötött és megrögzött sémák mentén működik, nem lesz képes a kor szellemében reagálni a modern és globalizált világ problémáira.¹⁵⁹

2.6 SWOT analízis – amerikai Soft Power

Erősségek (Strengths)

Az USA puha hatalmának egyik erőssége nem más, mint Amerika és az általa képviselt demokratikus értékek, az emberi jogok és a szólásszabadság platformját adó internet és a média. Erre kiváló példa, amikor az Obama-adminisztráció határozottan fellépett az olyan nemzeti szintű megmozdulásokra (arab tavasz), amelyek az internet és a közösségi média eszközével akartak negatív képet festeni egyes történésekről, ezzel befolyásolva a közvéleményt.

Az amerikai kultúrát az USA rendkívüli hatékonysággal képes külföldre „exportálni”. Legyen szó a nagy kasszasikerű hollywoodi filmekről, a Coca Cola kultikus szeretetéről, vagy a McDonalds és más gyorsétteremláncok világszintű térhódításáról. Természetesen Amerika kulturális exportcikkei nem lehetnének ilyen sikeresek, ha nem lennének ott mögöttük, azok az amerikai magánvállalatok és az Amerika által képviselt kereskedelmi és üzletpolitika, amelyek képesek az amerikai termékeket a világ bármely részén tömegesen értékesíteni. Ennek következtében, Amerika szabadkereskedelme és dinamikus fejlődése, más nemzetek számára is példaértékű.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni Amerika kulturális - felsőoktatás terén lévő – befolyását, világhírű egyetemeit (Harvard Egyetem, MIT, Yale, Columbia stb) és kutatóit, vagy oktatási csereprogramjait, melyek a mai napig fejlődésre, innovációra és folyamatos megújulásra sarkallják más nemzetek felsőoktatási keretterveit. Említésre méltó Barack Obama 2009 -es „100 000 Strong” nevű kezdeményezése, mely a Kínában tanuló amerikai diákok számának növelését célozta meg. Amerika humanitárius akcióiban is megfigyelhető soft power hatalmának ereje és folyamatos fejlesztése, legyen szó a pakisztáni árvízvédelemről, a Japánt és Haitit súlytó földrengés vagy az afrikai éhínség áldozatainak a segítségével.¹⁶⁰

---

¹⁵⁹ Szórényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 147. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

¹⁶⁰ Steve Jones: Understanding Soft Power in US foreign policy, Forrás: <https://www.thoughtco.com/soft-power-in-u-s-foreign-policy-3310359>, Letöltve: 2022. 04. 25.

Gyengeségek (Weaknesses)

Az Amerikai Egyesült Államok puha hatalmi dominanciájának egyik fő csatornája a hollywoodi filmek. Ha megfigyeljük, az utóbbi időben az amerikai filmek fő témájaként megjelenik a háború, valamint a fegyveres konfliktusok. A filmek ezáltal pont, hogy olyan értékeket fognak képviselni, mint az agresszió és az erőszak, annak ellenére, hogy Amerika fő célja a felszabadítás és más népek, illetve az emberiség megmentése, azonban ezáltal talán pont ellenkező hatást fogja elérni.

Lehetőségek (Opportunities)

Gazdasági erejének és nagyhatalmi dominanciájának köszönhetően, Amerikának mindig is lesz lehetősége olyan humanitárius intervenciókra, amelyek a katasztrófa és háború sújtotta övezeteket, valamint országokat támogatja segélyekkel vagy katonai jelenléttel. Az ilyen fajta segítségnyújtást az USA rendkívül jól használja fel puha hatalmi erejének és ezzel együtt befolyásának növelése érdekében.

Az amerikai kultúra (filmek, zene stb.) által számos módon képes az USA az amerikai életérzést, liberális felfogást és szemléletet közvetíteni. A kultúra alapvető eszköz lesz mindig is az értékek és jogok kinyilvánításának terén. Amerika hamar felismerte ennek kulcsfontosságú szerepét, így talán azt is mondhatjuk, hogy az USA kultúrán keresztüli befolyásolás hegemon hatalma is egyben.

A kultúra mellett Amerika másik nagy lehetősége a nyelvében – az angol nyelvben – rejlik. Egy adott nyelv elsajátításával az ember akarva akaratlanul kapcsolódni fog az adott nyelv kultúrájához is.

Veszélyek (Threats)

Egy adott kultúra tekintélyét egy másik domináns kultúra megerősödése és felemelkedése veszélyeztetheti a leginkább. Az USA esetében alapvetően Kína megerősödése és kultúrájának térnyerése jelenthet veszélyt az amerikai kultúrára és az általa közvetített liberális és egyetemes értékekre egyaránt. Hiszen a kultúrával párhuzamosan az adott nyelv és az általa képviselt normák és értékek is domináns tényezővé válnak, Kína megerősödésével pedig az USA puha gazdasági hatalmának a hegemon szerepe is megkérdőjeleződik.

Kína nemcsak kulturális, de gazdasági értelemben is hegemon szerepre törekszik. Az amerikai cégek és termékek által képviselt értékek az USA arculatát és hírnevét, valamint soft power erejét nagyban befolyásolják. A Kína által piacra vitt termékek gyakran az amerikai termékek hamisításán és a szellemi tulajdonjogok lopásán alapszik, mely egyenértékű a kényszerítésen alapuló technológiatranszferrel. Kína a „Made in China 2025” névre hallgató projekt keretén belül tűzte ki célul a technológiára irányuló egyenlőség elvét összehangban az EU-val és az Amerikai Egyesült Államokkal. A gyakorlatban ez sajnos rendkívüli módon gyengíti az üzleti tervek megvalósulását és annak kilátásait.¹⁶¹

2.7 Jelenlegi trendek és kilátások

Az elkövetkező évtizedek új kihívások elé állítja a világpolitika résztvevőit a globális és hatalmi hegemoniáért folytatott küzdelemben, amelyben kulcsfontosságú szerepet fog kapni a tudomány és technológia, az információ, a kultúra, valamint a geopolitika környezeti átalakulása. Az Amerikai Egyesült Államokat, mint az utóbbi évtizedek hegemon hatalmát, Kína megerősödése egyre inkább veszélyezteti, amely mindkét hatalmat új stratégiák kidolgozására és leginkább puha hatalmi befolyásának növelésére készíti.¹⁶² A jelenlegi és az újonnan megerősödő nagyhatalom rivalizálása nemcsak a geopolitika színterén, de a kereskedelem és a kultúra, valamint az információ és technológia területét is érinti, mely utóbbi a napjainkban is zajló űrversenyben kiemelten fontos tényezővé vált. Bár a katonai összecsapás esélyét annak magas költségei csökkentik, azonban a politika és a gazdaság globális térben történő átalakulása már napjainkban is folyamatos változáson megy keresztül.¹⁶³ Az utóbbi ötven évben különböző gazdasági-társadalmi változások voltak nyomon követhetők.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ Eppgroup.eu: Az EU és Kína közötti kapcsolatok – A méltányos és kölcsönös partnerség felé, Forrás: <https://www.eppgroup.eu/hu/hiroldal/kiadvanyok/az-eu-es-kina-kozotti-kapcsolatok-a-meltanyos-es-kolcsonos-partnerseg-fele>, Letöltve: 2022. 04. 30.

¹⁶² Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 258, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

¹⁶³ Virág Barnabás: A jövő fenntartható közgazdaságtana, Budapest Magyar Nemzeti Bank, 2019, p.13.

¹⁶⁴ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 259, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

A kiugróan magas gazdasági növekedésnek volt köszönhető, többek között Kína megerősödése és puha hatalmának növekedése, mint a délkelet-ázsiai régió domináns hatalma. Általa pedig a térség környező országai is szemmel látható fejlődésen mentek keresztül, amelyben részükre Kína prosperáló gazdasága jelentette a növekedés első lépcsőfokát. ¹⁶⁵

Az igazi változás azonban a geopolitika környezeti átalakulásában volt megfigyelhető, melynek valódi fordulópontját a 2008-as gazdasági és pénzügyi válság jelentette. A nemzetközi térre addig jellemző hiperglobalizációt a multipoláris trendek és tendenciák kezdték el apránként felváltani, melynek fő jellemzői az új multilaterális együttműködések és szereplők, a merőben új szemlélet vezérelte megoldások és értékrendek. Az eddig domináns egypólusú világrendet lassanként felváltja a többpólusú világrend, melynek következtében a világban zajló versengés és a geopolitikát érintő verseny átrendezi a globális erőviszonyokat, ezzel együtt a politika, a kereskedelem és gazdaság eddig megszokott rendjét. A 2008-as válságig jellemző helyi szintű geopolitikát felváltotta a nagyhatalmak globális térben zajló rivalizálása, amelyben már nem a katonai összecsapások és szövetségek lesznek a mérvadók, hanem a nemzetgazdaságok általi befolyásolás és az egymással rivalizáló kereskedelmi rendszerek lesznek a jellemzőek. Ezt támassza alá Kína Egy Övezet Egy Út projektje, melynek fő célja 2013-as indulása óta Eurázsia feletti nagyhatalmi befolyásának a visszaállítása gazdasági, kulturális, történelmi és kereskedelmi dominanciájának a megerősítésével, ezzel átvéve a világgazdasági tengelyt az óceánról a szárazföldre. ¹⁶⁶ A globalizáció új fázisába lépett, teret adva ezzel az eurázsiai hatalmak megerősödésének és globális térnyerésének, amely az USA hegemon szerepét alapjaiban kérdőjelezi meg. Ily módon a világ három meghatározó gazdasági centruma nem más, mint az USA, Kína és az Európai Unió. Kína gyakorlatilag az elmúlt nagyjából harminc évben átvette a Szovjetunió helyét globális geopolitikai értelemben. Az elmúlt időszak megmutatta, hogy az államkapitalista berendezkedésű Kína az új stratégiák, valamint az egyéni érdekekre való fókuszálás mentén az USA hegemon szerepére tör. ¹⁶⁷

---

¹⁶⁵ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 259, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

¹⁶⁶ Csizmadia Norbert: Geopolitikai kihívások: hosszú távú fenntartható eurázsiai növekedés, In: Virág Barnabás (szerk): A jövő fenntartható közgazdaságtana, Budapest Magyar Nemzeti Bank, 2019,

¹⁶⁷ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

Kína a kétezres évektől kezdve gazdasági erejére támaszkodott, majd Xi Jinping 2012-es beiktatása után megalapozott és határozott elképzelései voltak a globális politikát illetően, amely egyben az USA addigi hatalmi pozícióját kezdte el egyidejűleg gyengíteni.¹⁶⁸ Az USA először az 1990-es évektől kezdődően nyerte el a hegemon hatalom posztját, amit akkor még sok szempontból óvatosan kellett kezelni, így azt a diplomácia és a soft power erejének növelésével próbálta bebiztosítani. Természetesen kulcsfontosságú volt Amerika befolyásának megtartása a közép-ázsiai térségben is, bármilyen esetleges hatalmi törekvések elkerülése végett.¹⁶⁹

Napjainkban Kína és az USA közötti rivalizálás a geopolitika mellett, új kihívásokra és területekre fókuszál. Ennél fogva a két hatalom közötti verseny új színhelye az alábbi területekre tevődött át:

- kereskedelmi kapcsolatok, import és export a termékek és szolgáltatások terén
- nemzetközi és nemzeti pénzügyek, digitális pénzügyi termékek, pénzhelyettesítő termékek
- kutatás és technológia, kibervédelem, információ és tudástőke
- űrverseny

A világgazdasági folyamatok kialakulásával a világcégek és transznacionális vállalatok megalkották a globális rendszerüket, amely a világ egészét behálózza. A hálózatos formájukat tekintve ott épülnek ki nagyobb számban, ahol az abban érdekelt vállalatok száma döntő többségben előfordulnak (pl.: termelési, pénzügyi központ stb.).¹⁷⁰ Az utóbbi több mint húsz év nyertese egyértelműen Kína volt, amelyet gazdaságának folyamatos és gyors ütemű fejlődésének köszönhet.¹⁷¹

A transznacionális vállalatok az 1995-ös év környékén leginkább a nyugati kultúrákban és országokban létesítettek központokat többek között Nagy-Britanniában, Németországban vagy

---

¹⁶⁸ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

¹⁶⁹ Zbigniew Brzezinski: Out of control, Global Turmoil on the Eve of the 21st Century, New York, Touchstone, 1993

¹⁷⁰ Parag Khanna: Konnektográfia, A globális civilizáció jövőjének feltérképezése, Budapest HVG Könyvek, 2016

¹⁷¹ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

az Amerikai Egyesült Államokban. 2011-ben változás következett be és a kínai központtal rendelkező vállalatok száma elkezdett növekedni, mindez természetesen az USA margójára. Kína feltörekvő erejét és pozícióját mindinkább erősíteni szeretne volna felhagyva az addigi piackövető szerepével, ennek céljaként fogalmazta meg és hívta életre a „Made in China 2025” nevű projektet, melyben Peking részben vállalatának világvezető pozícióját irányozta elő, mind a termelés és értékesítés, mind pedig a kutatás és technológia tekintetében. A kínai vezetés az alábbi területeken szeretne további befolyást és piaci vezetést elérni, ahol 2025-re el kell érni a hetven százalékos hozzáadott értéket: gyógyszeripar, autó és repülőgépgyártás, IT.¹⁷²

Kína korábbi tartózkodó magatartásával – mely során nem avatkozott bele más országok belügyeibe – kevésbé volt a figyelem központjában a világpolitika és Amerika számára. Ennek következtében, a 2010-es évektől kezdődően a globális tér és a világgazdasági-, valamint politikai rendszer megkerülhetetlen kulcsfigurájává vált, így gazdasági erejének köszönhetően az elmúlt évtized alatt megsokszorozódott a kínai beruházások száma és ezzel Kína befolyásának növekedése. Afrikában és Latin-Amerikában dollármilliókat költött kereskedelmi megállapodásokra és számos befektetést eszközölt, amivel növelni szeretne volna a térségre gyakorolt befolyását és hatalmi jelenlétét. Az Afrikában történő kínai beruházások és tőkebefektetések mértékének átlagos növekedése évi 25 százalékkal emelkedett 2010 és 2014 között. 2018-ig bezáróan a kínai befektetések értéke nagyjából 300 milliárd dollár, amit majd az elkövetkező évtizedek infrastrukturális beruházásai fognak csak túlszárnyalni a maga 3000 milliárd dollárjával. Ezekkel a befektetésekkel és hatalmas mértékű beruházásokkal a régióban, csak az amerikai befektetések előzik meg.

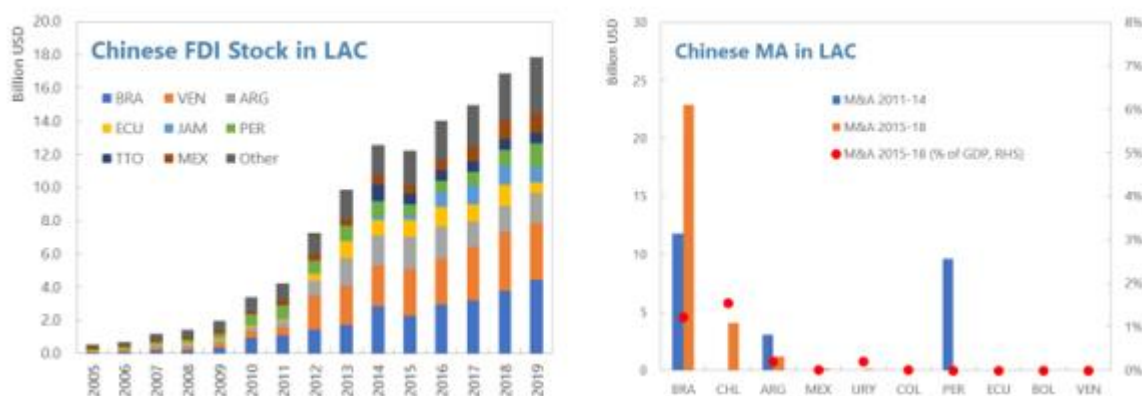
Kína Latin-Amerikára is rátette a kezét, kihasználva az USA utóbbi évtizedekben romló gazdasági vezető szerepét és befolyásának csökkenését a térségben. Ennek következtében Kína kereskedelmi és gazdasági megállapodásokat kötött Brazíliával és Chilével, aminek köszönhetően Kína a latin-amerikai térség legfőbb kereskedelmi partnerévé nőtte ki magát.¹⁷³

---

¹⁷² Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

¹⁷³ XXIszazadintezet.hu: Kína lehet a világpolitikai átrendező nyertese, Forrás: <https://www.xxiszazadintezet.hu/kina-lehet-a-vilagpolitikai-atrendezodes-nyertese/> Letöltve: 2022. 05. 01.

2. ábra Kína FDI mértékének és M&A mutatójának az alakulása a latin-amerikai (LAC – Latin America and the Caribbean) térségben célszámokra lebontva a 2005 és 2019 közötti időszakban milliárd USA dollár értékben kifejezve

(Forrás: IMF Working Papers, WP/21/160, 2021)

Az ábra jól mutatja, hogy a kínai befektetések legfőbb célpontja Brazília, az M&A mutató (Mergers and Acquisitions) alapján ez Brazíliában 12,5 milliárd USA dollárról 23 milliárd USA dollárra nőtt 2011 és 2014 között, vagyis majdnem megduplázódott. 2015 és 2018 között pedig ennek a mértéke Brazília GDP-jének az 5 százalékát jelentette. Az ábra adatai alapján elmondható még, hogy Kína számára fontos kereskedelmi partner továbbá Venezuela, Argentína, Ecuador, valamint Peru.¹⁷⁴ Kína befolyását tovább növeli az Európai Unióval - közel hét éves tárgyalást követően – 2020-ban megkötött kétoldalú beruházási és kereskedelmi egyezmény (Comprehensive Agreement on Investment - CAI), melynek köszönhetően Kína lett az EU legfőbb kereskedelmi partnere, ezzel megelőzve az USA-t.¹⁷⁵ A kínai gazdaság erejét nagyon jól tükrözi továbbá az elmúlt évek gazdasági mutatói is, mely során Kína 6 százalékos gazdasági növekedést ért el.¹⁷⁶

A 2020-as globális gazdasági válság és visszaesés ellenére is 2 százalékos növekedést mutatott Kína gazdasága.¹⁷⁷ Az ázsiai térség országai számára Kína kedvező befektetései és

¹⁷⁴ Din Ding et al.: IMF Working Paper, Chinese Investment in Latin America: Sectoral Complementarity and the Impact of China's Rebalancing, WP/21/160, p. 9, Forrás: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/06/07/Chinese-Investment-in-Latin-America-Sectoral-Complementarity-and-the-Impact-of-Chinas-50217>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁷⁵ Hu.euronews.com: Megszületett az egyezmény az EU és Kína között, Forrás: <https://hu.euronews.com/2020/12/30/megszuletett-a-befektetesi-egyezmény-az-eu-es-kina-kozott>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁷⁶ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

¹⁷⁷ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban,

beruházásai, multiplikátor hatásként serkentik az adott országok gazdaságát és azok fejlődését, aminek következtében Kína befolyása és puha hatalmi ereje lineáris módon emelkedik. Természetesen hazánk is csatlakozott Kína EU-val és a nyugati hatalmakkal kötött megállapodások gyakorlatához, így a Magyarország és Kína között létrejött együttműködés hazánk gazdasági prosperitását hivatott megcélozni.¹⁷⁸

Láthatjuk tehát, hogy Kína több fronton is veszélyezteti az USA hegemon pozícióját és globális befolyását. Felvetődik a kérdés, hogy a két hatalom merőben különböző politikai-ideológiai nézetei és ellentétei ellenére, miért nem sodródott nyílt katonai-fegyveres konfliktusba. A közvetlen katonai összecsapás és esetleges háború elkerülését az alábbi tényezők befolyásolták mindkét fél részéről: (1) nukleáris erő, (2) földrajzi adottságok úgy, mint a két ország közti távolság, valamint a (3) kutatás és technológiai fejlődésnek köszönhető felderítési technológiák és technikák terén elért eredmények, amelyek összességében elvetette a két nagyhatalom katonai-fegyveres konfrontációját. A SALT-egyezmények aláírása Washington és Moszkva között tovább erősítette a bizalmat, ezzel együtt mérsékelve az esetleges összeütközést és az atomfegyverek bevetését. Annak ellenére, hogy az USA határozottan több robbanófejjel (3750 db – 2020. évi adatok alapján)¹⁷⁹ rendelkezik, mint Kína (350 db – 2021. évi adatok alapján)¹⁸⁰, amely elegendő lenne egy esetleges konfliktushoz, azonban továbbra is ott a földrajzi tényező, illetve a katonai nyílt háború esetén az utánpótlás kérdése és a logisztika megoldása. A technológiák, kutatások és az új megelőzési-felderítési technikák, mindinkább leredukálják az összetűzés esélyét is, jóval előre jelezve az ellenfél támadási szándékát.¹⁸¹

Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 260, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

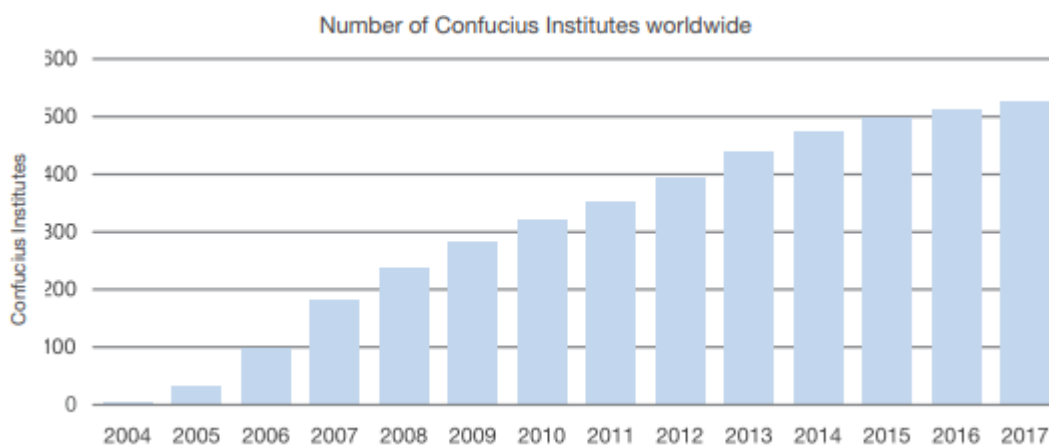
¹⁷⁸ XXIIszazadintezet.hu: Kína lehet a világpolitikai átrendező nyertese, Forrás: <https://www.xxisazadintezet.hu/kina-lehet-a-vilagpolitikai-atrendezodes-nyertese/> Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁷⁹ Magyar Nemzet.hu: Az USA nyilvánosságra hozta nukleáris robbanófejeinek számát, Forrás: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2021/10/az-usa-nyilvanossagra-hozta-nuklearis-robbanofejeinek-szamat>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸⁰ Vg.hu: Bővíthet a kínai nukleáris arzenál, Forrás: <https://www.vg.hu/kozelet/2021/09/bovulhet-a-kinai-nuklearis-arzenal>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸¹ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 263, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

Egyértelműen látszik Kína azon fajta törekvése, amely nem a nyílt háborút, hanem a gazdasági befolyás és a kulturális csatorna adta lehetőségeket használja puha erejének növelésére, és dominanciájának megalapozására. A Konfuciusz Intézetek és annak globális hálózata ezt a célt szolgálják, amelyek többek között a Karib-térség országai között is igen nagy népszerűségnek örvend, ahol Venezuelában félmillió, Jamaicán 75 000 és Kubában pedig 41 000 -et tesz ki a kínai etnikum száma. Kína fontosnak tartja a hálózat tengerentúli kiépítését is, amely a kínai propaganda és befolyás növelésének fontos alappillére. A jótékony célt – kínai nyelv és kultúra megismertetése és terjesztése a világban – szolgáló OBOR kezdeményezés kapcsán természetesen megkérdőjeleződött Kína valódi indíttatása és szándéka, legfőbb riválisa, az USA szemszögéből is.¹⁸² Az intézettel kapcsolatban a CIA igazgatója, William J. Burns is óva intette az amerikai egyetemeket és akadémiai vezetőket, hogy legyenek körültekintőek a Konfuciusz Intézetekkel kapcsolatban, hiszen megvan az esély rá, hogy részben az adott országról szolgáltatnak információt Kína felé.¹⁸³

3. ábra A Konfuciusz Intézetek számának (mértékegység: db) alakulása a világon

(Forrás: Stratcomcoe.org, 2017)

Az ábra jól mutatja, a Konfuciusz Intézetek számának ugrásszerű és konstans emelkedését világszerte. A kínai gazdaság és befolyás megerősödése vegyes fogadtatással párosul azonban, a nemzetközi politika és a globális tér résztvevői számára.

¹⁸² Hu.euronews.com: Kína már a hátsó udvarban van az USA meg csak néz, Forrás: <https://hu.euronews.com/2021/03/15/kina-mar-a-hatso-udvarban-van-az-usa-meg-csak-nez>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸³ Amy Mackinnon: Biden's Pick for CIA Director Singles Out China as „Biggest Geopolitical Test”, Forrás: [Biden's Pick for CIA Director Singles Out China as 'Biggest Geopolitical Test' \(foreignpolicy.com\)](https://foreignpolicy.com), Letöltve: 2022. 05. 01.

A kínai kormány jelenleg több, mint 500 Intézetet finanszíroz szerte a világban,¹⁸⁴ az USA-ban a 2022-es adatok alapján 103 ilyen intézet működik.¹⁸⁵ Ugyan akkor az Intézeteket már több fronton bírálták, többek között az Amerikai Egyetemi Professzorok Szövetsége, illetve napjainkban is számtalan tanulmány készül az Intézetek működéséről és befolyásának hatásairól, amely akár Intézetek felfüggesztését is javasolhatja. Ennek ellenére Kína kultúráján keresztül (is) remekül alkalmazza globális befolyásának kiépítését és nagyhatalmi státuszának megalapozását.

A hatalmi befolyás növelésének másik fontos eszköze a kultúra mellett, a kommunikációs csatornák feletti dominancia. Az utóbbi évtizedek tendenciája azt mutatja, hogy a versengés a geopolitikát is átalakította, ezzel új tereket és felületeket teremtve a globális térben. Az eddig hagyományos geopolitikai (szárazföldi, vízi stb.) tereket kiegészítette az űr és a kibertérben történő versengés is. Természetesen a verseny és pozíciók (űrverseny és kibertér) megszerzése azért is fontos, mert az információ a műholdakon keresztül jut el a kommunikációs eszközökön át az emberekhez.¹⁸⁶

A kibertérért való küzdelem utóbbi két évtizedes harca egyrészt a nembiztonság, másrészt a hatalmak soft power befolyásának növelésére szolgál. Természetesen az USA vezető szerepét, pozícióját és piacait szeretné megőrizni, amit a 21. század elejéig elért, Kína pedig az új terek meghódításával újító és domináns szerepre tör. Ugyan akkor a telekommunikációs technikák és kutatások, valamint az internetes kvantumtechnológiák mindkét hatalom számára a vezető ágazatot jelentik jelenleg. Érthető Kína törekvése és felzárkózása -e téren, hiszen a kétezres évektől kezdődően mindig is az USA töltötte be a kommunikáció terén a hegemon szerepét, legyen szó kommunikációs eszközökről – Apple -, vagy a közösségi média és csatornákról – Facebook, Google, Twitter stb. Az utóbbi években Kína rohamosan elkezdett felzárkózni, ami annak volt köszönhető, hogy egyre több cég kezdte el Kínában gyártani a termékeit.¹⁸⁷

---

¹⁸⁴ Ritula Shah: Is US monopoly on the use of soft power at an end?, Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-29536648>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸⁵ Nas.org: How many Confucius Institutes are in the United States?, Forrás: <https://www.nas.org/blogs/article/how-many-confucius-institutes-are-in-the-united-states>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸⁶ Everett C. Dolman: Astropolitik, Classical Geopolitics in the space age, London, Frank Cass, 2002,

¹⁸⁷ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 272-273, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

Ennél fogva a kínai cégek által gyártott Huawei vagy a ZTE telekommunikációs legújabb és legmodernebb eszközei most már ott tartanak, hogy jócskán túlszárnyalják az amerikai termékeket technológiai szempontból (például 5G). Természetesen Amerika és a globális kereskedelem szereplői, nem ok nélkül félnek a kínai high-tech cégek által gyártott termékektől, tartva attól, hogy ezek a cégek adathalászat, vagy adatgyűjtés szempontjából a kínai kormánnyal szoros kapcsolatban állnak. ¹⁸⁸ Az USA nem hiába félti olyannyira a telekommunikáció terén betöltött vezető szerepét, hiszen akkor Amerika egyik legfontosabb puha hatalmi eszközétől lenne megfosztva, ami a szólásszabadság, a demokratikus értékek és emberi jogok által Amerika egészére jelentene veszélyt. Az USA rendkívül nagy hangsúlyt fektet épp emiatt az IT szektorra és a technológiai újításokra, éppen ezért Amerika puha hatalmának forrásait az ilyen technológiai innovációk jelentették az utóbbi időben. Globalizált és folyamatosan fejlődésben lévő világunkban, emberek milliói szeretnének hozzájutni a legmodernebb telefonokhoz (pl.: Apple) és különböző szolgáltatásokhoz (pl.: Google), amely a mai ember számára nélkülözhetetlen eszközzé vált. A multimédiás eszközök és a közösségi média csatornát biztosított az embereknek, hogy hangot adjanak a szavuknak és hogy kifejezzék véleményüket, legyen szó politikáról, vagy a nemzetközi térben zajló eseményekről. Az Amerikai Egyesült Államok és az internet által képviselt értékeket nehéz ennél fogva szétválasztani egymástól, hiszen Amerika puha hatalma egybeforrt ezeknek a kommunikációs csatornáknak és médiáknak az egységével. ¹⁸⁹ A Trump-adminisztráció ideje alatt Amerika puha hatalmi ereje egyértelműen visszaesett. Trump többek között eljárást indított nemzetközi egyetemi hallgatók ellen, valamint törölte a Fulbright US Student Programot és a Peace Corps programot Kínában. A Covid-19 világjárvány kitörése is több ízben visszavetette Amerika puha hatalmát. A vírus terjedése elleni bezárkózás és korlátozások miatt visszaesett az amerikai mozifilmek gyártása a forgatások szüneteltetése miatt, illetve a turizmus és az oktatási csereprogramok számában is drasztikus visszaesés volt megfigyelhető. ¹⁹⁰ Természetesen Amerika soft power erejének korábbi gyengülése, csupán átmeneti időszaknak számított, mivel a 2022-es adatok alapján az USA a „The Worlds Top 10 Soft Power Nations 2022” adatai alapján ismét az első helyen végzett. ¹⁹¹

---

¹⁸⁸ Karishma Vaswani: Huawei: The story of a controversial company, Forrás: [Huawei: The world's most controversial company - BBC News](#), Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁸⁹ Ritula Shah: Is US monopoly on the use of soft power at an end?, Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-29536648>, Letöltve: 2022. 05. 01.

¹⁹⁰ Aynne Kokas, Oriana Skylar Mastro: The Soft War That America Is Losing, Forrás: <https://fsi.stanford.edu/news/soft-war-america-losing>, Letöltve: 2022. 05. 02.

¹⁹¹ Simon Yuen: Study: Which power has the biggest soft power influence?, Forrás: <https://www.marketing-interactive.com/soft-power-index-2022>, Letöltve: 2022. 05. 02.

2.8 Global Soft Power Index 2022

4. ábra A világ első 10 Soft Power hatalma a 2022-es rangsorolás alapján (rangsorolás mértékegysége: pontszám)

(Forrás: Brand Finance, 2022)

A Global Soft Power Index a nemzetek egyfajta országimázs vagy az ország „márkaépítésnek” egyfajta mérésére szolgál, amelyben a márkát és az ország hírnevét felépítő elemek egymással is összhangban kell, hogy legyenek. Egy ország puha hatalmának ereje az alábbi elemekből áll: (1) láthatóság – vagyis az ország hírneve a média és a hírek terén eljusson az emberekhez, (2) befolyás – legfőképp a médián és a kultúrán keresztüli hatás, (3) és az ország hatalmi súlya – az ország nemzetközi megítélése. A soft power index KPI tényezői alapján egy országnak az alábbi feltételeknek kell, hogy megfeleljen:

- *ismeretség*: minél több információt közvetít magáról egy ország a nemzetközi tér számára – erősségei, üzleti folyamatai és vállalkozásai, erőforrásai – annál jobban felértékelődik soft power ereje
- *hírnév*: ahhoz, hogy egy nemzet vonzó legyen mások számára, pozitív hírnévvel és alapvetően erős és jó benyomással kell, hogy rendelkezzen
- *befolyás*: az ország, más nemzetek által tapasztalt hatásának és megítélésének mérőszáma.¹⁹²

¹⁹² Steve Thomson: Familiarity, Reputation, an Influence: All Three Drive Soft Power Success, Forrás: <https://brandfinance.com/insights/2022-soft-power-success>, Letöltve: 2022. 05. 02.

A Trump adminisztráció jócskán aláásta Amerika hírnevét és puha hatalmi befolyásának erejét. Joe Biden amerikai elnök beiktatásával az USA ismét visszanyerte a rangsor világvezető pozícióját (1. hely; 70,7 ponttal), amit a Global Soft Power Index mutatói is hűen tükröznek és amely a 2021-es adatokhoz képest egyértelműen növekedést produkált: *Hírnév* (21.-ről a 6. hely), *Kormányzás* (20.-ról a 8. hely), *Társadalmi értékek* (25.-ről a 16. hely).

Bár Kína jócskán lemaradt az USA-hoz képest (4. hely; 64,2 ponttal), azonban a 2022-es adatok alapján ebben az évben érte el a legtöbb pontszámot az előző évek eddig elért pontszámai alapján (8 helyről a 4. helyre jött fel). Kína mutatói a 2022-es évben az alábbiak szerint alakultak: *Ismeretség* (4. hely), *Befolyás* (2. hely), amelyben Kína igazán kimagasló értékeket produkált az, az *Üzlet és Kereskedelem*-ben elért 1. helye is mutatja, ezzel megelőzve az Amerikát, Németországot és Japánt.¹⁹³

A Soft Power Index kutatása kiterjed továbbá arra is, hogy mennyire fontos egy ország ismeretése a marketing szempontjából (Familiarity and Mental Availability). Minél jobban ismer egy terméket – esetünkben az adott országot - a fogyasztó, annál közelebb fog állni a vásárlóhoz – a társadalom tagjaihoz -, hiszen az ismeretség egy idő után elégedettséget vált ki az emberből. A nemzeti „márkák” esetében is hasonló a helyzet és kétségkívül itt is rendkívül fontos a tudatosság és a tudatos „márkaépítés” az ország részéről. Ezek alapján minél nagyobb számban és minél több csatornán tájékozódnak az emberek egy adott országról, annál jobban fogják megítélni (természetesen az értékek és az erős reputáció nélkülözhetetlen).¹⁹⁴

	<i>Familiarity</i>	<i>Influential in arts and entertainment</i>	<i>Affairs I follow closely</i>	<i>Influential media</i>
United States	1	1	1	1
United Kingdom	2	3	2	2
France	3	2	9	3
China	4	10	3	5

5. ábra Global Soft Power Index – Mental Availability / „Mentális befolyásolás” mátrixa alapján, (mértékegység: pontszám)

(Forrás: Brand Finance, 2022)

¹⁹³ Brandfinance.com: Global Soft Power Index 2022: USA bounces back better to top of nation brand ranking, Forrás: <https://brandfinance.com/press-releases/global-soft-power-index-2022-usa-bounces-back-better-to-top-of-nation-brand-ranking>, Letöltve: 2022. 05. 02.

¹⁹⁴ Steve Thomson: Familiarity, Reputation, an Influence: All Three Drive Soft Power Success, Forrás: <https://brandfinance.com/insights/2022-soft-power-success>, Letöltve: 2022. 05. 02.

3. Kutatási eredmények, Összegzés

Az Egyesült Államok neve sok szempontból egybeforr a populáris kultúra és a szórakoztatás fogalmával – popzene, hollywoodi filmek, a sport (pl: NBA), vagy a közösségi háló. Az amerikai monopóliumnak számító szórakoztatóipar és közösségi média világa a globális tér társadalmi szintjeit szinte teljes egészében lefedi, ennek köszönhetően Amerika befolyása a mindennapi életünk szerves részét képezi. Az USA legújabb húzóágazatának számító kvantumtechnológia és telekommunikációs újításokra alapozva, Amerika természetesen szeretné megvédeni felségterületét és ami legfontosabb a kommunikáció és a közösségi háló kínálta csatornákon keresztül Amerika demokratikus értékeinek és magának az amerikai soft power befolyásának a védelmét szeretné bebiztosítani.

Természetesen Kína is törekszik Amerikához hasonlóan kulturális befolyást és hatalmi fölényt szerezni a One Belt One Road Initiative vagy a Konfuciusz Intézeteken keresztül, azonban egyértelműen látható, hogy -e téren még nagyon sokat kell az USA-tól tanulnia. Ugyanakkor senki sem kérdőjelezi meg Kína kulturális befolyásának növelését és a kínai kultúra terjesztésére vonatkozó ambícióit, hiszen a világ egyik legrégebbi civilizációjaként több ezer éves történelmi hagyományokkal és múlttal rendelkezik. Felmerül a kérdés persze, hogy mennyire őszinte Kína saját kultúrája és nyelvének terjesztésére irányuló törekvései, hiszen akár új fordulópontra is jelenthet egy régi nagyhatalom újbóli felemelkedéséhez csupán új köntösbe bújtatva. Bár Kína ősi gyökereinek köszönhetően talán kulturális többlettel rendelkezik, azonban Amerika az emberi jogok és a szólásszabadság kinyilvánításának teret adó média és kommunikációs csatornák privilégiumát kiépítve egyelőre úgy néz ki, hogy -e téren rendíthetetlen.

Ugyanakkor figyelemre méltó Kína utóbbi időben megfigyelhető gazdasági fejlődése, vagy akár a dél-afrikai és latin-amerikai kontinensen lévő kereskedelmi-gazdasági befolyásának térnyerése az Amerikai Egyesült Államok pozíciójának rovására. Kína kedvező feltételekkel kecsegtető beruházásai és befektetései, éppúgy növelik Kína puha hatalmát, mint az utóbbi idők űrversenye, vagy az OBOR projekt gigaméretű beruházásai és az új kínai selyemút 21. századi kiépítése.

Mi azonban Kína és az USA puha hatalmi befolyására irányuló törekvéseinek a célja? Az USA, mint a globális tér hegemon hatalma szeretné megvédeni nagyhatalmi befolyását, ugyanakkor a felemelkedő Kína felrúgva a globális színtér eddigi szabályait, újító és vezető

szerepre akar törni. Természetesen ez a két hatalom rivalizálását jelenti, amely az új rendszer szabályai szerint fog lezajlani.

Dolgozatomban két hipotézist állítottam fel:

- A nemzetközi kapcsolatok rendszerében már létező és újonnan megjelenő globális problémák megoldásában, valamint a nemzeti érdekérvényesítésben a puha hatalomnak lesz majd döntő szerepe
- A globalizálódó világ igényeihez igazodva a hard power lényegesen háttérbe fog szorulni, amely a nemzetállamok és nagyhatalmak diplomáciai eszköztárát készítetik gyökeres megújulásra

Az *első hipotézisem* alátámasztását az alábbiak szerint szeretném kifejteni. Az utóbbi években jól körvonalazódik, hogy a két hatalom közti összeütközés nem katonai fronton és a kemény hatalmi eszközök segítségével, hanem az új szabályok szerint íródott globális tér keretei között fog zajlani, ahol az államok puha hatalmi erejének a befolyása fog legfőképpen dönteni. A nagyhatalmi játszma az olyan tényezőkre fog fókuszálni, mint az innováció és a technológiai újítások, ahol a hatalom annak a kezében van, ahol az információ és a tudás. Ehhez rendkívül fontos egy állam befolyásának a súlya, illetve, hogy kapcsolatait milyen hatékonysággal képes kiépíteni. Kérdés azonban, hogy a Kína által útjára indított OBOR projekt, valamint a gigantikus, de olykor bizonytalan háttérű beruházásai, mennyire lesznek hatékonyak és legfőképpen hitelesek hosszú távon. Továbbá az új primer terméket ma az információ által szolgáltatott adat jelenti, amely a nagyhatalmi játszmák és geopolitikai összecsapások kimenetelének legfőbb indikátora lesz. A katonai összecsapás új színterei a gazdasági befolyás növelése, valamint az új technológiák és fejlesztések birtoklása és felügyelete.¹⁹⁵ Az új rendszer, új célokat és az ahhoz szükséges új eszközöket teremt. Megszületett tehát az a fajta vélekedés, hogy egy hatalom céljainak eléréséhez és legfőképpen fenntartásához a vonzás képessége elengedhetetlen.

Hipotézisem második állítása szerint, úgy gondolom, hogy az új szabályoknak és a jelenlegi tendenciáknak köszönhetően a kemény hatalom lényegesen háttérbe fog szorulni. A kommunikáció, a technológia fejlődésével az államok leginkább a vonzás és a befolyásolás képességén keresztül szeretnék majd érdekeiket érvényesíteni. Ugyanakkor azok a

---

¹⁹⁵ Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 272-273, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

nemzetállamok, amelyek a kemény hatalmukon keresztül eddig kevésbé tudtak érvényesülni, az új szabályok szerint íródott rendszerben, új lehetőséget kapnak.¹⁹⁶ A kemény hatalmat, ahol a földrajzi távolságok és az utánpótlás szűkössége jelentett nehézségeket, most háttérbe szorítja a soft power, ahol a kultúra és a diplomácia jelenti a hidat a megoldásokra és a hosszú távú érvényesülésre.

Természetesen ez nem azt jelenti, hogy az új rendszer szabályai szerint a hard power teljesen el fog tűnni a hatalmi játszmákból. Jó példa erre a napjainkban is zajló orosz-ukrán háború, mellyel új mérföldkőhöz érkezett a geopolitika. A regionális szintű összecsapás, a világ geopolitikáját alapvetően fogja megváltoztatni. A hideg háború után Amerika elkezdett erősödni, mellyel egy időben Oroszország meggyengült, Kína pedig szintén az USA-hoz hasonlóan növekedési pályára lépett. Az utóbbi nagyjából 15 évben Oroszország megtörve az amerikai dominanciát ismét növekedni kezdett, mely a nyugati hatalmak rivalizálásához is hozzájárult.

Az orosz csapatok első támadását természetesen a Nyugat nem hagyta szó nélkül és elkezdte bevezetni az orosz gazdaságot érintő szankciókat. Innentől kezdve Oroszország hátat fordítva a Nyugatnak elkezdett közeledni Kínához, ezzel megerősítve az orosz-kínai együttműködést. Kína és Amerika (Nyugat) rivalizálása pedig Oroszország és Kína kapcsolatát méginkább el fogja mélyíteni, hiszen az orosz közeledéssel Kína pozíciója fog növekedni. Jelenleg az USA Európa keleti felére összpontosít, amely háttérbe szorítja az amerikai jelenlétet akár Japán vagy Tajvan esetében.¹⁹⁷ Ami egyértelműen látszik, hogy a háború kitörése, sok szempontból destabilizálja azokat a szövetségi és békerendszereket, amelyek eddig a világ globális erőviszonyait féken tartották. Egy azonban biztos, most, amikor érdekek és hatalmak feszülnek egymásnak, a diplomácia és a soft power nélkülözhetetlen lesz a béke és a fennálló világrend folytonosságának kezdeti visszaállításában és majdani biztosításában.

---

¹⁹⁶ Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 157, Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

¹⁹⁷ Penzcentrum.hu: Hatalmas változások hozhat az orosz-ukrán háború: már nem tér vissza az eddig ismert világunk, Forrás: <https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20220327/hatalmas-valtozasokat-hozhat-az-orosz-ukran-haboru-mar-nem-ter-vissza-az-eddig-ismert-vilagunk-1123360#>, Letöltve: 2022. 05. 06.

4. Felhasznált Irodalom

Könyv

Balogh Csaba, et. al.: Diplomáciai lexikon, A nemzetközi kapcsolatok kézikönyve Budapest, Éghajlat Könyvkiadó, 2018, p. 70, 71-72, 93, 94, 95,

Colin S. Gray: Hard power and Soft power: The utility of military force as an instrument of policy in the 21st century, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, US Army War College, 2011, p. 5, 28,

Csizmadia Norbert: Geopolitikai kihívások: hosszú távú fenntartható eurázsiai növekedés, In: Virág Barnabás (szerk): A jövő fenntartható közgazdaságtana, Budapest Magyar Nemzeti Bank, 2019,

Everett C. Dolman: Astropolitik, Classical Geopolitics in the space age, London, Frank Cass, 2002

Joseph S. Nye Jr.: Soft Power, The Means to Success in World Politics, Public Affairs, New York, 2004

Joseph Nye: The future of power, Public Affairs, New York, 2011

Magyarics Tamás: Állandóság és változás az Egyesült Államok külpolitikai identitásában és eszköztárában, Budapest, Magyar Külügyi Intézet, 2012, p. 19, 20,

Max Weber: Gazdaság és Társadalom, Budapest Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1987, p. 77.

P. Szabó Sándor – Horváthné Varga Polyák Csilla : Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok terén, II. Kötet, Gazdasági Kapcsolatok, Budapest Nemzeti Közszerződési Egyetem, 2020, p. 38, 39, 197.

Parag Khanna: Konnektográfia, A globális civilizáció jövőjének feltérképezése, Budapest HVG Könyvek, 2016

Roger E. Kenet: The return of imperial Russia: Russia and its neighbors, ACDIS Occasional Paper, Illinois University of Illinois at Urbana-Champaign, 2008, pp. 9-10

Szabó Sándor – Horváthné Varga Polyák Csilla: Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok terén, II. Kötet, Gazdasági Kapcsolatok, Budapest Nemzeti Közszerződési Egyetem, , 2020, p. 120.

Thomas Hobbes: Leviatán, Budapest, Kossuth Kiadó, 1999, p. 135.

Tóth I. János: Politikai hatalom és a játékelmélet, In.: Etikák, identitások, perspektívák: Szemelvények az erkölcselmélet és a kortárs hivatásetikák köréből, Pécs Ethosz Tudományos Egyesület, 2013, p. 36.

Uwe Brandenburg-Jiani Zhu: Higher Education in China in the light of massification and demographic change, Lessons to be learned for Germany, Arbeitspapier Nr. 97, Gütersloh, 2007, p. 37-40.

Virág Barnabás: A jövő fenntartható közgazdaságtana, Budapest Magyar Nemzeti Bank, 2019, p.13.

Zbigniew Brzezinski: Out of control, Global Turmoil on the Eve of the 21st Century, New York, Touchstone, 1993

Folyóiratcikkek

Albert Dóra: A hatalom jövője, Joseph Nye a Közép-Európai Egyetemen, International Relations Quarterly, 2 évf. 2011/3. szám, p. 1, Forrás: https://www.southeast-europe.org/pdf/07/DKE_07_M_N_ALBERT_DORA.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Boros Szilárd – Kolozsi Pál Péter: Egy 21. századi geopolitikai összeütközés természetrajza Kína és az USA példáján keresztül, A technológia, az adat és a pénz jelentőségének felértékelődése a nagyhatalmi konfliktusokban, Polgári Szemle, 15. évf. 2019/4-6 szám, p. 258, 259, 260, 263, 272, 273, Forrás: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2019_4-6.szam_17.pdf, Letöltve: 2022. 04. 30

Dominic Wilson et al.: The BRICs remain in the Fast Lane, Goldman Sachs Global Economics, Commodities and Strategy Research, Issue no: 2011/06, Forrás: <https://www.goldmansachs.com/insights/archive/archive-pdfs/brics-remain-in-the-fast-lane.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 27.

Faust Anita: Az Egyesült Államok geostratégiai hatalomfelfogása és a hidegháború utáni világrend evolúciója az amerikai nemzetbiztonsági stratégiák tükrében, Külügyi Szemle, 20. évf. 2021/2. szám, p. 162, 163, Forrás: <https://kki.hu/wp-content/uploads/2021/08/07-Faust.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 20.

Gömbös Csilla: Szemelvények az ókor diplomáciai kapcsolataiból, Diskurzus, 5. évf. 2015/1. szám, p. 16, 17, 18, 19, 20, 21, Forrás: <https://blszk.sze.hu/images/Dokumentumok/diskurzus/2015/g%c3%b6mb%c3%b6s.pdf>, Letöltve: 2022.04.03.

Háda Béla: Az indiai biztonság- és védelempolitika alapvonalai, 2. évf. 2009/1. szám, p. 3, Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/hada_bela_az_indiai_biztonsag_es_vedelempolitika_alapvonalai.pdf, Letöltve: 2022. 04. 27.

Jordán Gyula: A kínai soft power kérdéséhez, Nemzet és Biztonság, 3 évf. 2010/5. szám, p. 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 65, Forrás: http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula_a_kinai_soft_power_kerdesehez.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

Joseph Nye: Soft power: The evolution of concept, Journal of Political Power, 14 évf. 2021/1 szám, p. 1-4. Forrás: <https://www.softpowerclub.org/wp-content/uploads/2021/03/Nye-Soft-power-the-evolution-of-a-concept-1.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

Kiss László: Amerika és a ma globalizációja – 1. rész, Kerekasztal-beszélgetés, Esély, 31. évf. 2020/2. szám, p. 122. Forrás: http://www.esely.org/kiadvanyok/2020_2/esely-2020-2_vegleges_84-103_kerekasztal.pdf, Letöltve: 2022. 04. 23.

Magyarics Tamás: Az unipoláris rend menedzselése: az Egyesült Államok hegemóniája a hidegháború után, 10. évf. 2011/3. szám, Forrás: https://library.hungaricana.hu/hu/view/KULUGY_KulugyiSzemle_2011/?pg=455&layout=s, Letöltve: 2022. 04. 01

Nagy Péter: Virtuális diplomácia-mítosz vagy valóság? Külügyi Szemle, 1. évf. 2002/1. szám, p. 91, Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2002_01_Virtuelis_diplomecia_mi.pdf, Letöltve: 2022. 04. 20.

Nyusztay László: A diplomácia néhány vonása az új világrendben, EU Working Papers 12 évf. 2009/2. szám, p. 3, 4, 5, 6, 7, 10-11. Forrás: http://publikaciotar.repositorium.uni-bge.hu/434/1/2009_2_01.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Rigó Márta: Kína puha hatalma és retorikája a külkapcsolatok fejlesztésében, „Közel, s Távolság”, 4 évf. 2014/3. szám, p. 179, 180, 181, 182, 185, Forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer-master/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34916/Kozel_Tavol_III_Rigo_Marta_p_179-188.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Letöltve: 2022. 04. 13.

Salát Gergely: Kína puha ereje, Kommentár, 2010/ 6. szám, p. 100-101, 102, 106, 107, 108, 109, Forrás: <http://www.kommentar.info.hu/uploads/2010/6/1586862522.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 04.

Szörényi András: A nem állami szereplők befolyásának növekedése és annak okai, Külügyi Szemle, 13. évf. 2014/4 szám, p. 198. Forrás: https://kki.hu/assets/upload/8_Szoreenyi_Andres.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Szörényi András: Smart power, avagy az év „felfedezése”, Külügyi szemle, 8 évf. 2009/3. szám. p. 147, 150, 151, 152, 155, 156, 157, Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf, Letöltve: 2022. 04. 03.

Szörényi András: A társadalmi diplomácia (public diplomacy) újraértelmezése a 21. században, Külügyi Szemle, 9. évf. 2010/4. szám, p. 137, 138, 139, Forrás: https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2010_04_A_tarsadalmi_diplomecia.pdf, Letöltve: 2022. 04. 15.

Tanulmány

Környei Ágnes: A kulturális diplomácia tegnap és ma, In. Grotius Tanulmány 2015, Magyarország kulturális kapcsolatainak a jövője, Budapest, BCE p. 9, 12, 13, Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/PWMXPL/2015-03-13_kornyei-agnes_a-kulturalis-diplomacia-tegnap-es-ma.pdf, Letöltve: 2022. 04. 09.

Magyarics Tamás: Partnerek és szövetségesek, Mérlegen a magyar-amerikai kapcsolatok a rendszerváltozás után, In Grotius, BCE, Budapest, 2014, p. 1, 5, 6, 8, 9, 11, Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/QKXKJH/2014-10-18_magyarics_tamas_partnerek-es-szovetsegsek.pdf, Letöltve: 2022. 04. 22.

Internetes forrás

Amy Mackinnon: Biden's Pick for CIA Director Singles Out China as „Biggest Geopolitical Test”, Forrás: [Biden's Pick for CIA Director Singles Out China as 'Biggest Geopolitical Test' \(foreignpolicy.com\)](https://foreignpolicy.com), Letöltve: 2022. 05. 01.

Aynne Kokas, Oriana Skylar Mastro: The Soft War Thar America Is Losing, Forrás: <https://fsi.stanford.edu/news/soft-war-america-losing>, Letöltve: 2022. 05. 02.

Brandfinance.com: Global Soft Power Index 2022: USA bounces back better to top of nation brand ranking, Forrás: <https://brandfinance.com/press-releases/global-soft-power-index-2022-usa-bounces-back-better-to-top-of-nation-brand-ranking>, Letöltve: 2022. 05. 02.

Btk.ppke.hu: A public diplomacy, mint a soft power sikerének titka és eszközei a NATO-ban, Forrás: <https://btk.ppke.hu/karunkrol/intezetek-tanszekek/nemzetkozi-es-politikatudomanyi-intezet/iq/a-public-diplomacy-mint-a-soft-power-sikerenek-titka-es-eszkozei-a-nato-ban>, Letöltve: 2022. 04. 25.

Din Ding et al.: IMF Working Paper, Chinese Investment in Latin America: Sectoral Complementary and the Impact of China's Rebalancing, WP/21/160, p. 9, Forrás: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/06/07/Chinese-Investment-in-Latin-America-Sectoral-Complementarity-and-the-Impact-of-Chinas-50217>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Eppgroup.eu: Az EU és Kína közötti kapcsolatok – A méltányos és kölcsönös partnerség felé, Forrás: <https://www.eppgroup.eu/hu/hiroldal/kiadvanyok/az-eu-es-kina-kozotti-kapcsolatok-a-meltanyos-es-kolcsonos-partnerseg-fele>, Letöltve: 2022. 04. 30.

Eszterhai Viktor: Az Egy övezet egy út az Európai Unió szemszögéből: kihívás vagy lehetőség, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2019/04/05/az-egy-ovezet-egy-ut-az-europai-unio-szemszogebo-l-kihivas-vagy-lehetoseg/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

Huffpost.com: Obama Berlin speech: See video, photos, Full script transcript, Forrás: [Obama Berlin Speech: See Video, Photos, Full Speech Transcript | HuffPost Latest News](https://www.huffpost.com/entry/obamas-berlin-speech), Letöltve: 2022. 04. 26.

Hks.harvard.edu.: Joseph Nye, Forrás: <https://www.hks.harvard.edu/faculty/joseph-nye>, Letöltve: 2022. 04. 03.

Hu.euronews.com: Megszületett az egyezmény az EU és Kína között, Forrás: <https://hu.euronews.com/2020/12/30/megszuletett-a-befektetesi-egyezmeny-az-eu-es-kina-kozott>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Hu.euronews.com: Kína már a hátsó udvarban van az USA meg csak néz, Forrás: <https://hu.euronews.com/2021/03/15/kina-mar-a-hatso-udvarban-van-az-usa-meg-csak-nez>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Huszák Dániel: Elképesztő ütemben hízik Amerika legnagyobb riválisa – Hamarosan új szuperhatalom válik a világ urává? Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20211222/elkepeszto-utemben-hizik-amerika-legnagyobb-rivalisa-hamarosan-uj-szuperhatalom-valik-a-vilag-urava-top10-sztori-10-516144>, Letöltve: 2022. 04. 18.

Huszák Dániel: Amerikai gyarmat lesz Európa? Veszélyes jövőt jósol a szakértő, Forrás: <https://www.portfolio.hu/global/20211012/amerikai-gyarmat-lesz-europa-veszelyes-jovot-josol-a-szakerto-504690>, Letöltve: 2022. 04. 23.

John Fonte: Book Review of Robert Kagan's of Paradise and Power, Forrás: [Book Review of Robert Kagan's "Of Paradise and Power" - by John Fonte \(hudson.org\)](https://www.hudson.org/research/book-review-of-robert-kagan-s-of-paradise-and-power), Letöltve: 2022. 04. 28.

Joseph S. Nye Jr.: Whatever Happened to Soft Power?, Forrás: <https://www.project-syndicate.org/commentary/whatever-happened-to-soft-power-by-joseph-s-nye-2022-01?barrier=accesspaylog>, Letöltve: 2022. 04. 09.

Joseph Nye: The decline of America's Soft Power, Why Washington should worry, Forrás: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2004-05-01/decline-americas-soft-power>, Letöltve: 2022. 04. 20.

Lugosi Péter: Ismét komoly küzdelem indulhat a Holdért, Forrás: <https://24.hu/tech/2021/06/17/uj-hideghaboru-urverseny-amerika-kina-oroszorszag/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

Karishma Vaswani: Huawei: The story of a controversial company, Forrás: [Huawei: The world's most controversial company - BBC News](https://www.bbc.com/news/technology-58111111), Letöltve: 2022. 05. 01.

Magyarnemzet.hu: Az USA nyilvánosságra hozta nukleáris robbanófejeinek számát, Forrás: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2021/10/az-usa-nyilvanossagra-hozta-nuklearis-robbanofejeinek-szamat>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Matus Tibor: Jackie Chan – A kemény ököl vagy a puha erő? Forrás: <https://ma7.sk/tollhegyen/jackie-chan-a-kemeny-okol-vagy-a-puha-ero>, Letöltve: 2022. 04. 24.

Marc Labonte: Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions, CRS Report, Forrás: [Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions \(fas.org\)](https://www.fas.org/legislation/monetary-policy-and-the-federal-reserve-current-policy-and-conditions), Letöltve: 2022. 04. 27.

Mogyorósi Alexandra: India puha ereje, Forrás: [India puha ereje | PAGEO Geopolitikai Kutatóintézet](https://www.pageo.hu/kutato-intezet/india-puha-ereje), Letöltve: 2022. 04. 25.

Nas.org: How many Confucius Institutes are in the United States?, Forrás: <https://www.nas.org/blogs/article/how-many-confucius-institutes-are-in-the-united-states>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Penzcentrum.hu: Hatalmas változások hozhat az orosz-ukrán háború: már nem tér vissza az eddig ismert világunk, Forrás: <https://www.penzcentrum.hu/gazdasag/20220327/hatalmas-valtozasokat-hozhat-az-orosz-ukran-haboru-mar-nem-ter-vissza-az-eddig-ismert-vilagunk-1123360#>, Letöltve: 2022. 05. 06.

Polyák Eszter: Kínai soft power a fejlődő országokban: Afrika, Forrás: <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/08/25/kinai-soft-power-a-fejlodo-orszagokban-afrika/>, Letöltve: 2022. 04. 03.

Project-syndicate.org: Whatever happened to Soft Power?, Forrás: <https://www.project-syndicate.org/commentary/whatever-happened-to-soft-power-by-joseph-s-nye-2022-01>, Letöltve: 2022. 04. 08.

Ritula Shah: Is US monopoly on the use of soft power at an end?, Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-29536648>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Simon Yuen: Study: Which power has the biggest soft power influence?, Forrás: <https://www.marketing-interactive.com/soft-power-index-2022>, Letöltve: 2022. 05. 02.

Steve Jones: Understanding Soft Power in US foreign policy, Forrás: <https://www.thoughtco.com/soft-power-in-u-s-foreign-policy-3310359>, Letöltve: 2022. 04. 25.

Steve Thomson: Familiarity, Reputation, an Influence: All Three Drive Soft Power Success, Forrás: <https://brandfinance.com/insights/2022-soft-power-success>, Letöltve: 2022. 05. 02.

Tálas Péter: Hatalmi átrendeződés a világban, Milyen lesz az új világrend?, Forrás: <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/prezentacio.original.pdf>, Letöltve: 2022. 04. 29.

Thomas Renard: A Bric in the World: Emerging Powers, Europe and The Coming Order, Forrás: <https://www.egmontinstitute.be/a-bric-in-the-world-emerging-powers-europe-and-the-coming-order-2/>, Letöltve: 2022. 04. 26.

Tulika Tandon: What is the difference between Hard Power and Soft Power?, Forrás: <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/what-is-the-difference-between-hard-power-and-soft-power-1608095574-1>, Letöltve: 2022. 04. 29.

Usembassy.gov.hu: Tanulás és kultúra, Forrás: <https://hu.usembassy.gov/hu/education-culture-hu/>, Letöltve: 2022. 04. 23.

Vg.hu: Bővíthet a kínai nukleáris arzenál, Forrás: <https://www.vg.hu/kozelet/2021/09/bovulhet-a-kinai-nuklearis-arzenal>, Letöltve: 2022. 05. 01.

Wikipedia.hu: Konfuciusz Intézet, Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Konfuciusz_Int%C3%A9zet, Letöltve: 2022. 04. 16.

24.hu: Az év végére elkészülhet Kína őrállomása, Forrás: <https://24.hu/tudomany/2022/01/06/kinai-urallomas-tienkung-epitese/>, Letöltve: 2022. 04. 16.

XXIszazadintezet.hu: Kína lehet a világpolitikai átrendező nyertese, Forrás: <https://www.xxisazadintezet.hu/kina-lehet-a-vilagpolitikai-atrendezodes-nyertese/> Letöltve: 2022. 05. 01.

Előadás

Foreign Policy Association, David Heidelberg: Joseph Nye on Soft Power, Joseph Nye, Harvard University, 2016.02.22. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=_58v19OtIIg, Letöltve: 2022. 04. 08.

Szakedolgozat

Varga Gergely: Az Egyesült Államok tágabb közel-keleti stratégiája és a transzatlanti kapcsolat a 2001. szeptember 11-ét követő évtizedben, Szakedolgozat, Budapest, BCE, 2013, p. 109, 112, 113, 115, 132, 158,

Adatbázisból vett táblázat, statisztika

1. ábra: Joseph Nye szerint a hatalom három csoportja

Forrás:

https://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_03_Smart_power_avagy_az_eev.pdf,

Letöltve: 2022. 04. 09.

2. ábra: Kína FDI (külföldi közvetlentőke-befektetés) mértékének és M&A (Mergers and Acquisitions) mutatójának az alakulása a latin-amerikai (LAC-Latin America and the Caribbean) térségben célországokra lebontva a 2005-2019 közötti időszakban milliárd USD értékben kifejezve

Forrás:

<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/06/07/Chinese-Investment-in-Latin-America-Sectoral-Complementarity-and-the-Impact-of-Chinas-50217>,

Letöltve: 2022. 05. 01.

3. ábra: A Konfuciusz Intézetek számának (mértékegység: db) alakulása a világon 2004-2017 közötti időszakban

Forrás:

https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/confucius_institutes.pdf,

Letöltve: 2022. 05. 01.

4. ábra: A világ első 10 Soft Power hatalma a 2022-es rangsorolás alapján (rangsorolás mértékegysége: pontszám)

Forrás:

<https://brandfinance.com/press-releases/global-soft-power-index-2022-usa-bounces-back-better-to-top-of-nation-brand-ranking>,

Letöltve: 2022. 05. 02.

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott Szalóczy Euse (Neptun kód L2A3HB) a
A diplomácia fejlődése az elmúlt évtizedekben a Soft Power
képeségük és jelentőségük tekintetében

című szakdolgozatommal/zárdolgozatommal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sérttem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű *(a megfelelő rész aláhúzandó)*
  - a bizalmas
  - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
  - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
  - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
  - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatot az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest 2022.05.06

Szalóczy Euse

hallgató

NYILATKOZAT

Alulírott Szilágyi Anese büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 20~~22~~ év 05 hónap 06 nap

Szilágyi Anese

hallgató aláírása